GEORGIA ON MY MIND

CHARLES SHEFFIELD

Născut în anul 1935, în Anglia, Charles Sheffield se stabileşte în America la vârsta de 30 de ani, continuându-şi cariera de fizician (mai mult de 100 de articole publicate în reviste tehnice şi ştiinţifice) şi activitatea de scriitor (peste 80 de povestiri şi 11 romane science fiction).

Pentru prima oară, mi-am complicat existenţa cu calculatoarele digitale în 1958. Ar putea părea epoca întunecată, dar noi ne consideram infinit mai avansaţi decât predecesorii noştri, cu zece ani în urmă, când programarea se făcea în principiu prin conectarea la curent într-un tablou cu borne, iar un calculator cu cartele secvenţiale era considerat culmea sofisticării.

Chiar şi aşa, în 1958 era prea devreme ca, între calculatoarele analoage şi cele digitale decizia să se stabilească, definitiv, în favoarea digitalelor. Primul calculator pe care l-am programat era, conform standardelor nimănui, o brută.

Se numea MCDEU, adică Maşină de Calcul Digitală Electronică Universală şi era destul de bună pentru jucătorii de cărţi, următorul lucru după MCA (Maşină de Calcul Automată), pusă la punct de către Laboratorul Naţional de Fizică din Teddington. Spre deosebire de MCA, MCDEU era o maşină comercială; şi o sugestie pentru posibilele sale deficienţe a fost oferită de comentariile unuia dintre proiectanţi, privitor la MCA: „Dacă am fi ştiut că va fi perfecţionată în scop comercial, am fi terminat-o."

MCDEU era suficient de mare, ca să se poată merge prin interiorul său. Aşa procedau inginerii, când incizau diodele suspecte, cu o şurubelniţă, atunci când bestia se înţepenea. Lucru care se întâmpla adesea. Erorile maşinii constituiau o sursă tot atât de obişnuită de necazuri, cât şi erorile de programare; iar acestea erau îngrozitor de frecvente, deoarece lucrau la un nivel atât de apropiat de logica de bază a maşinii, încât cu greu se mai poate imagina astăzi aşa ceva.

Era să mai spun că, calculatorul nu avea compilatoare sau asamblare, dar asta nu-i întru totul adevărat. Exista un compilator în virgulă mobilă, numit ALPHACODE, dar rula de mii de ori mai încet decât un program în

cod-maşină şi nici o persoană care se respecta nu-l folosise vreodată. Programam în Absolut, pentru a utiliza cât mai bine cele patru sute două cuvinte ale memoriei de mare viteză (linie de întârziere cu mercur) a maşinii şi cele opt mii o sută nouăzeci şi două cuvinte ale memoriei de lucru (tambur rotativ). Pentru orice necesita mai mult decât atât, trebuiau folosite cartele perforate, pentru stocare intermediară, programatorul fiind pregătit să le care de pe bara de ieşire, pe bara de introducere.

Dacă adaug că rutinele de conversie binar-zecimal erau de obicei evitate, deoarece consumau spaţiu, că toate instrucţiunile erau definite în sistem binar, că programatorii trebuiau, deci, să fie familiarizaţi cu reprezentarea binară a numerelor, că realizam manual perforarea cartelelor (nu electric) şi că maşina însăşi, din motive încă necunoscute mie, lucra cu numere în sistem binar ale căror cifre semnificative erau la dreapta şi nu la stânga – astfel că 13, de exemplu, devenea 1011 şi nu 1101, cum era normal, ei bine, din toate acestea rezultă esenţa programării pe MCDEU.

Acum, amintesc aceste lucruri nu fiindcă sunt interesante (pentru puţini oameni) sau pentru că sunt naive (pentru mulţi), ci pentru a sublinia că oricine programa pe MCDEU în acele zile de mult apuse, era un individ cu calităţi deosebite. Cel puţin, aşa credeam noi, deşi bănuiesc că pentru directori păream nişte copii zăpăciţi, care făceau lucruri de neînţeles, multe, la miezul nopţii (când era timp pentru depanare).

Peste câţiva ani au devenit disponibile mai multe calculatoare, s-a produs inevitabil diaspora şi toţi am plecat în alte locuri interesante. Unii şi-au găsit calea spre profesoratul universitar, alţii în comerţ şi mulţi, în străinătate. Dar ne-am propus să ţinem legătura, pentru că acele zile ne lăsaseră cu un sentiment deosebit.

Una dintre cele mai interesante figuri fusese Bill Rigley. Era un tip înalt, energic, cu părul ondulat, care purta tweed-uri englezeşti şi vorbea cu „â” deschis, ceea ce, pentru majoritatea americanilor, indică originea din Boston. Bill însă era un neozeelandez, care văzuse „pe viu” lucruri ca Marea Barieră de Corali, despre care noi, ceilalţi, doar auzisem. Nu vorbea mult despre casa şi familia lui, dar probabil că tânjea după ele, căci după câţiva ani petrecuţi în Europa şi în America s-a întors pentru a ocupa un post la facultate, în cadrul catedrei de Matematică (mai târziu, catedra de Ştiinţă a Calculatoarelor, când s-a înfiinţat una, în cele din urmă), la Universitatea din Auckland.

Auckland se află pe insula nordică, ceva mai puţin izolată decât insula pustie din sud, totuşi departe de coasta estică a Statelor Unite, unde m-am stabilit eu. Chiar şi aşa, Bill şi eu am menţinut o legătură strânsă, pentru că

interesele noastre ştiinţifice erau foarte asemănătoare. Ne vedeam la intervale de câţiva ani în Stanford sau în Londra, sau oriunde se intersectau drumurile noastre şi ne cunoşteam unul pe altul până în cele mai ascunse gânduri, cum puţini oameni se cunosc. Bill m-a ajutat să suport doliul când soţia mea, Eileen, a murit, iar eu am ştiut, la rândul meu, dar fără să vorbim vreodată, secretul întunecat ce-i umbrea viaţa. Indiferent cât de mult timp se scurgea între conversaţiile noastre, când ne întâlneam, le reluam ca şi cum niciodată n-ar fi fost întrerupte.

Interesele lui Bill erau multilaterale şi avea o înclinaţie deosebită pentru istoria ştiinţei. Aşa că nu a fost nici o surpriză faptul că, revenit în Noua Zeelandă, a început să cutreiere încoace şi încolo, cercetând contribuţia ţării lui la ştiinţa mondială. Ceea ce m-a surprins însă a fost scrisoarea primită de la el în urmă cu câteva luni, în care afirma că într-o fermă de lângă Dunedin, spre capătul sudic al insulei din miazăzi, găsise fragmente şi piese din Maşina Analitică a lui Charles Babbage.

Încă din 1950 ştiam totul despre Babbage. În acele timpuri exista o singură carte decentă despre calculatoarele digitale, *Mai repede ca gândul*, a lui Bowden, însă primul capitol era consacrat în întregime acelui englez excentric dar formidabil, cu oroare pentru muzicanţii de stradă şi cu o părere proastă despre Societatea Regală (care, spunea el, exista doar pentru a da dineuri la care îşi ofereau unii altora medalii). În ciuda acestor opinii ciudate, Babbage era patronul nostru spiritual. Pentru că începuse în 1834 şi continuase tot restul vieţii, încercând – fără succes – să construiască primul calculator digital programabil din lume. El a înţeles perfect principiile, dar a fost împiedicat de faptul că trebuia să lucreze cu părţi mecanice. Vă puteţi imagina un calculator construit din rotiţe şi cilindri dinţaţi, din angrenaje şi arcuri şi pârghii?

Babbage a putut. Şi ar fi triumfat chiar şi în condiţii tehnologice neadecvate, dacă ar fi depăşit o problemă esenţială: continua să se gândească la îmbunătăţiri. De îndată ce un proiect era pe jumătate asamblat, vroia să-l demonteze şi să înceapă să folosească piesele pentru a construi ceva mai bun. În momentul morţii lui, în 1871, minunata sa Maşină Analitică rămăsese un vis. Fragmentele şi piesele au fost transportate la Muzeul Ştiinţei, Kensington, din Londra, unde au rămas până astăzi.

Având în vedere expunerea mea anterioară despre Babbage, reacţia la scrisoarea lui Bill Rigley a fost de pur scepticism. Era de înţeles că Bill ar fi vrut să găsească o dovadă a pieselor Maşinii Analitice undeva, în locurile favorite de acasă; dar pretenţia lui, cum că ar fi reuşit, era, cu siguranţă, o autoamăgire.

I-am răspuns, sugerându-i acest lucru cât mai plin de tact. Şi am primit, ca răspuns prompt, nu o dezicere, ci cel mai impresionant pachet de documente pe care l-am văzut vreodată (aş spune, până în acel moment; aveau să se întâmple lucruri şi mai ciudate).

Primul era o scrisoare de la Bill, în care explica, în stilul lui direct, că maşina pe care o găsise supravieţuise pe insula sudică a Noii Zeelande pentru că „noi nu aruncăm lucrurile bune, aşa cum faceţi voi, din plin". Mai sublinia, prin zeci de exemple, că în secolul al XIX-lea exista un contact mult mai strâns între Marea Britanie şi antipozi, decât îmi imaginasem eu vreodată. O vizită în Australia şi în Noua Zeelandă reprezenta ceva obişnuit pentru persoanele educate, un fel de versiune extinsă a Marelui Tur European. Charles Darwin a fost, bineânţeles, un vizitator, pe *Beagle*, dar existaseră şi alţi oameni de ştiinţă mai puţin cunoscuţi, călători din lumea întreagă şi domni din înalta societate. Doi dintre fiii lui Charles Babbage fuseseră acolo în 1850.

Al doilea lucru din pachet erau fotografii ale maşinii găsite de Bill. Îmi apărea aşa cum era de fapt, o grămadă de cilindri dinţaţi, angrenaje şi roţi. Cu siguranţă, semănau cu părţi ale Maşinii Analitice sau ale Maşinii Diferenţiale, realizată anterior, deşi nu-mi puteam da seama cum s-ar fi potrivit laolaltă.

Nici scrisoarea şi nici fotografiile nu erau convingătoare. Mai degrabă, s-ar fi putut crede contrariul. Am început să concep în minte scrisoarea care ar fi spus multe lucruri, totuşi ceva m-a făcut să ezit: mulţi istorici ai ştiinţei cunosc mult mai multă istorie decât ştiinţă şi puţini sunt specialişti în calculatoare. Dar Bill aparţinea minorităţii, fiind un expert în calculatoare, care întâmplător era fascinat de istoria ştiinţei. Ar fi fost extraordinar de greu să-l păcăleşti – doar dacă el nu vroia să se mintă singur.

Deci, aveam de redactat o scrisoare dificilă. Problema s-a complicat însă, căci ceea ce nu puteam da la o parte şi nici înţelege greşit, era al treilea lucru din pachet: o copie după un manual de programare, scris de mână, pentru Maşina Analitică a lui Babbage. Era datat şapte iulie 1854. Bill scria că poseda originalul. Îmi mai spunea că era singura persoană care ştia de descoperirea lui şi mă ruga să păstrez aceste detalii doar pentru mine.

Şi aici, pentru a-mi explica uimirea, trebuie să mă afund din nou în istoria calculatoarelor. Nu tot în 1950, de unde am început, ci în 1840. În acel an, un matematician italian, Luigi Federico Menabrea l-a auzit pe Babbage vorbind la Torino despre noua maşină pe care o construia. După mai multe explicaţii trimise prin scrisori de Babbage, Menabrea a scris o

lucrare privind Maşina Analitică, în Franţa, publicată în 1842. Mai târziu în acelaşi an, Ada Lovelace (fiica lordului Byron; Lady Augusta Ada Byron Lovelace, ca să-i dau numele complet) a tradus memoriile lui Menabrea şi a adăugat propriile ei note, foarte lungi. Aceste note au constituit primul manual de software din lume; Ada Lovelace descria cum se programează Maşina Analitică, inclusiv complicatele tehnici recursive, de întoarcere în program şi ramificare.

Deci, exista un manual pentru Maşina Analitică cu doisprezece ani înainte de 1854; şi s-ar putea argumenta că ceea ce găsise Bill în Noua Zeelandă nu era altceva decât o copie a celui scris în 1842 de către Ada Lovelace.

Dar problemele nu se terminau aici. Documentul pe care mi-l trimisese Bill mergea mai departe decât notele din 1842. El aborda aspectele dificile ale adresării indirecte, ale programelor şi subrutinelor relocalizabile şi oferea un nou limbaj de programare pentru Maşina Analitică – ce alcătuia un asamblor primitiv.

Ada Lovelace ar fi putut avea asemenea idei avansate şi ar fi putut scrie manualul respectiv. Este posibil ca ea să fi fost înzestrată, deşi toate mărturiile referitoare la propriile caiete de matematică s-au pierdut. A murit în 1852 şi nu există nici o dovadă, în vreuna din lucrările care i-au supravieţuit, că ea ar fi fost uimitorul deschizător de drumuri, autorul documentului pe care îl primisem de la Bill. Mai mult, manualul avea pe prima pagină iniţialele autorului. L.D. Pentru lucrările publicate, Ada Lovelace folosise propriile iniţiale, A.A.L.

Am citit şi recitit manualul, mai ales secţiunea finală. Conţinea un exemplu de program de calcul al volumului unui solid neregulat, prin integrare numerică – şi includea o pagină de output, rezultatele tipărite ale programului.

În acel moment mă gândeam doar la trei posibilităţi. Prima: cineva, în cursul ultimilor ani, „plantase” cu grija un fals deliberat lângă Dunedin şi îl lăsase pe Bill Rigley să-l „descopere”. A doua: Bill însuşi era implicat în încercarea de a pune la cale o farsă, din motive pe care nu le puteam înţelege.

Ambele explicaţii mă puneau în dilemă. Bill era probabil cel mai prudent, meticulos şi conservator cercetător pe care îl întâlnisem vreodată. Avea mare grijă să nu greşească şi nu putea fi păcălit uşor. Era ultimul om din lume care să creadă că, născocirea unei farse ar fi reprezentat ceva amuzant.

Rămânea a treia posibilitate. Cineva din Noua Zeelandă construise o

versiune a Maşinii Analitice, o făcuse să funcţioneze şi depăşise stadiul la care ajunsese Charles Babbage.

Am numit-o a treia posibilitate, totuşi părea mai degrabă a treia imposibilitate. Nu era de mirare că Bill îmi ceruse să păstrez secretul. Nu vroia să devină calul de bătaie al istoricilor calculatoarelor.

Şi nici eu. Am făcut un pas neobişnuit în relaţia mea cu Bill: am luat telefonul şi l-am sunat în Noua Zeelandă.

— Ei, ce crezi? m-a întrebat el, de îndată ce mi-a recunoscut vocea în receptor.

— Mi-e teamă să mă gândesc. Cât de bine ai verificat?

— Am trimis exemplare ale lucrării în cinci locuri, unul în Japonia, două în Europa şi două în Statele Unite. Datele care se atribuie hârtiei şi cernelii variază între 1840 şi 1875, cu 1850 ca medie. Maşina pe care am găsit-o a fost protejată prin împachetare în ambalaje îmbibate cu ulei de in. Datarea acestora variază între 1830 şi 1880. La celălalt capăt al firului a urmat o pauză. Şi mai este ceva. Nişte lucruri pe care nu le aveam acum două săptămâni.

— Spune-mi.

— Mai bine nu. Nu aşa. Apoi, din nou tăcere, mai îndelungată. Te interesează, nu?

— De ce crezi că ţi-am telefonat? Încotro trebuie să zbor?

— Christchurch. Insula Sudică. Vom merge mai spre sud, la Dunedin. Adu-ţi haine călduroase. Aici este iarnă.

— Ştiu. Te voi suna de îndată ce aflu ora sosirii acolo.

Acesta a fost începutul.

Smocul de păr ondulat luase o tentă de cenuşiu şi Bill Rigley purta acum o barbă sare-şi-piper care, cu fata lui bătută de vreme îi făcea să semene cu un matelot antic. Dar nimic altceva nu se schimbase, cu excepţia, poate, a încordării ciudate din ochii lui.

Nu ne-am strâns mâinile când ne-am întâlnit pe aeroportul Christchurch şi nici n-am schimbai cuvinte convenţionale de salut. De îndată ce am fost destul de aproape pentru a putea vorbi, Bill a spus doar:

— Dacă nu mi s-ar întâmpla mie, aş susţine că nu s-ar fi putut întâmpla nimănui altcuiva.

Şi m-a condus la maşina sa.

Bill se născuse pe Insula Sudică, deci lungul drum de la Christchurch la Dunedin era pe un teritoriu familiar lui. Eu, în acea zăpăceală ciudată,

totuşi plăcută, ce urmează unei lungi călătorii aeriene – după ce cobori din avion şi înainte de a te izbi palele de vânt – priveam ţintă peisajul, din locul la care mă gândeam ca fiind al şoferului (ei circulă pe stânga, ca britanicii).

Traversam netedele Câmpii Canterbury, pe un drum rectiliniu ce tăia întinderea golaşă de câmpuri înnoroite. Trecuseră aproape trei luni de la recoltat – grâu sau orz, după aspectul miriştii – şi nu prea era nimic de văzut până la Timaru, când am intrat pe un drum de coastă, cu oceanul cenuşiu şi monoton în stânga şi şesul cafeniu şi gol în dreapta. Mai vizitasem o dată Insula Sudică, dar atunci fusese o excursie-fulger, ceva mai mult decât un tur în jurul oraşului Christchurch. Acum, pentru prima oară începeam să apreciez mormăiala lui Bill, despre „supra-aglomeratul" Auckland de pe Insula Nordică. Vedeam maşini şi oameni, însă faţă de ceea ce fusesem obişnuit, aici era doar o „stropeală" din ambele. Se făcuse după-amiaza târziu şi, pentru că ne îndreptam spre sudul îndepărtat, devenise mai frig şi începuse să plouă. Oceanul se ascunsese privirii după o perdea de ceaţă şi burniţă.

Nu discutasem nimic de când ne urcasem în maşină. Hotărâsem să evităm să vorbim. Totuşi, în cele din urmă, după câteva secunde în care singurele zgomote erau ale motorului şi ale ştergătoarelor de parbriz, Bill spuse:

— Mă bucur că ai venit. În ultimele săptămâni au existat momente când mă întrebam serios dacă nu mi-am pierdui capul. Iată ce vreau să fac. Mâine dimineaţă, după ce te vei fi odihnit bine, am să-ţi arăt totul, aşa cum l-am găsit. În mare parte, doar *unde* l-am găsit. Şi apoi vreau să-mi spui despre ce crezi tu că-i vorba.

Am încuviinţat din cap:

— Care este populaţia Noii Zeelande?

Fără să întorc capul, am văzut licărirea din ochii lui Bill.

— Totală? Patru milioane, cel mult.

— Şi care era în 1850?

— Asta-i o întrebare al naibii de bună. Nu ştiu dacă îţi poate spune cineva. Să zicem, vreo două sute de mii. Dar marea majoritate erau de oricine maori. Ştiu încotro baţi şi sunt întrutotul de acord. Nu există nici o posibilitate ca o versiune a maşinii Analitice să fi fost construită în Noua Zeelandă, la mijlocul secolului trecut. Pur şi simplu, aici nu exista industrie prelucrătoare. Asamblarea finală s-ar fi putut realiza, dar reperele trebuiau construite şi montate în subansambluri în Europa.

— De către Babbage?

— Sigur că nu. Era încă în viaţă în 1854. A murit în 1871 şi dacă ar fi

ştiut că pe undeva se construise o versiune a Maşinii Analitice, ar fi vorbit despre asta în toată Europa.

— Dar dacă n-a fost Babbage...

— Atunci cine a fost? Ştiu. Mai ai răbdare câteva ore. Nu încerca să te gândeşti la asta până ce nu te-ai odihnit, vei avea şansa să vezi totul cu ochii tăi.

Avea dreptate. Călătorisem non-stop, suportasem diferenţele de fus orar şi creierul meu declarase grevă. Mi-am ridicat gulerul hainei peste urechi şi m-am afundat în scaun. În ultimele zile, absorbisem atâtea informaţii despre Babbage şi Maşina Analitică, cât îmi putea duce capul. Acum trebuia să-l las să le sorteze singur, pe măsură ce Bill avea să-mi arate totul. Apoi urma să vedem dacă puteam veni cu o explicaţie mai plauzibilă pentru ceea ce găsise el.

Cum alunecasem într-o stare de semiconştienţă, am realizat brusc că toate alcătuiau un puzzle uriaş. Până în acel moment îmi spusesem, în subconştient, că Bill greşea complet. Decisesem să evit consecinţele logice ale faptului că el avea dreptate. Atunci puzzle-ul uriaş nu era apariţia unei Maşini Analitice, cu instrumente avansate de programare, în Noua Zeelandă, ci dispariţia acestor lucruri de pe faţa Pământului.

Unde naiba se duseseră?

Destinaţia noastră era o fermă aflată la aproape douăzeci şi cinci de kilometri sud de Dunedin. Nu am văzut mult din ea când am ajuns, pentru că ploua şi era o noapte neagră ca smoala, iar eu eram pe trei sferturi adormit. Dacă m-am gândit totuşi la ceva, aşa cum stăteam în camera mică, îngustă şi prăbuşit în pat, era faptul că dimineaţă, când voi fi treaz şi cu mintea limpede, Bill îmi va arăta totul şi se va sfârşi cu nedumerirea mea.

N-a fost chiar aşa. În primul rând, am dormit prea mult şi m-am simţit groaznic când m-am sculat. Uitasem ce consecinţe poate avea o călătorie lungă, în care nu dormi. În ultimii cinci ani călătorisem tot mai puţin şi devenisem leneş. În al doilea rând, peste noapte ploaia se schimbase în lapoviţă şi cădea în rafale care te îngheţau. Vântul bătea puternic dinspre est, dinspre ocean. Bill şi cu mine stăteam la masa de lemn uzată din bucătăria fermei, în timp ce doamna Trevelyan îmi împingea în faţă slănină, ouă, cârnaţi de casă, pâine şi ceai dulce fierbinte, până când am început să dau semne de viaţă. Era o doamnă vioaie, roşie în obraji, de vreo şaizeci de ani şi dacă era surprinsă că Bill adusese în sfârşit pe altcineva cu care să exploreze Căsuţa, ascundea bine acest lucru.

— Bine, atunci, spuse ea, când am fost sătul. Dacă veţi face câţiva paşi pe deal, veţi avea nevoie de impermeabil. Jim a luat unul când a ieşit, dar mai avem destule.

Se părea că Jim Trevelyan era afară, îngrijind animalele fermei şi făcea asta din zori. Bill rânji sadic, văzându-mi expresia feţei:

— Doar nu vrei ca ploaia să se oprească, nu-i aşa?

Vroiam să mă întorc în pat. Dar nu străbătusem o mie şase sute de kilometri ca să stau întins. „Câţiva paşi pe deal" au însemnat aproape un kilometru de lipăit prin noroiul acoperit cu un strat subţire de gazon mlăştinos.

— Cum ai găsit locul ăsta? l-am întrebat pe Bill.

— Întrebând şi privind. Am mai fost în mii de locuri similare, fără să găsesc nimic.

Ne apropiam de o construcţie cubică, solid clădită, din blocuri lipite cu mortar din piatră de var. Era afectată de vreme, dar acoperişul de ardezie şi hornul erau intacte. Pentru mine, nu părea cu mult mai mică decât casa principală a fermei.

— Nu se numeşte „Căsuţa" pentru că este mică, explică Bill. Se pare că aici locuiau cei tineri când se căsătoreau prima oară. Asişti la o tragedie a secolului XX. Jim şi Annie Trevelyan sunt a patra generaţie de fermieri. Ei au cinci copii. Toţi au plecat la colegiu şi nici unul nu s-a întors să locuiască în Căsuţă şi să-şi aştepte rândul la conducerea fermei. Jim şi Annie au rămas în Casa Mare, aşteptând şi sperând.

Când am intrat, uşa masivă de lemn s-a deschis uşor în balamalele unse.

— Jim Trevelyan îngrijeşte pe aici şi cred că ei se bucură să vadă că eu mai însufleţesc locul, spuse Bill. Presupun că-şi imaginează că sunt nebun de legat, dar n-au spus niciodată nimic. Ţine asta, până aranjez eu puţin.

Ducea o lanternă de formă pătrată. Când mi-a dat-o, m-a uimit greutatea ei – şi el o cărase aproape un kilometru.

— Are un acumulator, explică Bill. Căsuţa are lămpi cu petrol, bineînţeles că aici nu există electricitate. După un an sau doi de umblat prin locuri izolate, am hotărât că nu are rost să străbaţi peste trei sute de kilometri ca să te uiţi la ceva, dacă nu poţi vedea ce-i acolo. Îl voi reîncărca de la maşină, dacă va fi nevoie.

Închisese uşa, aşa că vântul nu se mai auzea deloc. Am trecut printr-o spălătorie, spre o bucătărie mobilată cu scaune, masă şi un bufet de lemn masiv. Camera era friguroasă şi m-am uitat lung la găleata cu cărbuni şi aprinzătorul uscat de lângă sobă.

— Dă-i drumul, spuse Bill, până aranjez pe aici. Mai ţine haina pe tine, totuşi – vei putea apoi să stai şi să te usuci.

Aprinse două lămpi mari cu petrol, de pe masă, pe când eu aşezam straturi de hârtie, beţe şi bucăţele de cărbune pe grătar. De treizeci de ani nu mai făcusem un foc de cărbuni, dar acest lucru nu-i o artă. În câteva minute puteam sta în picioare, cu un ochi la foc, ca să mă asigur că s-a aprins cum trebuie, uitându-mă mai atent prin cameră. Nu existau covoare, însă dincolo de uşa ce ducea spre dormitoare se vedea o rogojină din cocos. Bill a strâns-o, rulând-o, pentru a da la iveală un chepeng pătrat din lemn. Şi-a trecut cureaua prin inelul de fier şi l-a ridicat, icnind din cauza efortului, până ce trapa a devenit în sfârşit liberă şi s-a mişcat în balamalele de bronz.

— Beci de depozitare, zise el. Acum vom avea nevoie de lanternă. Aprinde-o şi dă-mi-o jos.

A coborât în întuneric, dar nu s-a îndepărtat. Încă i se mai vedeau pieptul şi capul când stătea pe podeaua beciului. Am aprins lanterna electrică şi i-am dat-o lui Bill.

— Doar o clipă, i-am spus şi m-am dus lângă sobă, am mai adăugat o jumătate de duzină de cărbuni şi m-am grăbit să mă întorc la chepeng. Bill dispăruse deja, când am coborât prin deschizătură.

Beciul de depozitare nu era mai lat decât înalt şi avea o podea foarte murdară. Am urmat lumina lanternei, până în celălalt capăt, unde o placă de lemn ieşea cu câţiva centimetri dintre scândurile groase de pe pământ. Pe acea podea înălţată stăteau trei cufere mari. Lanterna arunca o lumină puternică, stăruitoare, asupra lor.

— Ţi-am spus că vei vedea exact ce am văzut şi eu, spuse Bill. Toate astea au fost scoase şi examinate, desigur, dar totul arată aproape exact aşa cum l-am găsit. În regulă, întâi hardware-ul.

A ridicat cu grijă capacul cufărului din dreapta. Era plin pe jumătate cu pliculeţe vechi. Bill a luat unul, l-a desfăcut şi mi-a pus în mână conţinutul. Era un cilindru solid, acoperit de vaselină, aparent, făcut din alamă. Pe partea lui superioară existau cifre de la zero la nouă, iar partea inferioară era o roată dinţată, ceva mai mare.

L-am examinat cu grijă, îndelung.

— Ar putea fi, am spus. Cu siguranţă, este aşa cum arată pozele.

Nu era nevoie să-i mai spun care poze. Ştia că mă gândisem în ultimele săptămâni la Charles Babbage şi la Maşina Analitică, aşa cum făcuse şi el.

— Nu cred că a fost făcut în Anglia, zise Bill. L-am studiat peste tot cu lupa şi n-am găsit marca producătorului. Părerea mea este că a fost fabricat

în Franţa.

— Ai vreun motiv anume?

— Numerele. Acelaşi stil ca al unuia dintre cei mai buni ceasornicari francezi – vezi, şi eu am muncit.

A luat cilindrul şi l-a împachetat din nou, cu infinită grijă, în pliculeţul cu unsoare. Eu am privit cu atenţie în jur, de la podeaua murdară, la grinzile prăfuite.

— Acesta nu-i locul cel mai bun pentru lucruri valoroase.

— A fost foarte bun timp de o sută patruzeci de ani. Nu cred că poţi spune asta despre multe altele.

Era vorba despre altceva, şi Bill nu mai trebuia să intre în amănunte. Beciul era perfect pentru lucrurile de valoare – fiindcă nimeni nu s-ar fi gândit că ar fi avut vreo valoare.

— Desigur, aici nu sunt suficiente piese pentru a construi o Maşină Analitică, continuă el. Acestea trebuie să fi fost doar piese de schimb. Am dus câteva la Auckland. Şi nici nu am aici originalul manualului de programare, care se află tot în Auckland, încuiat la loc sigur, la universitate. Am adus o copie, dacă vom avea nevoie de ea.

— Perfect. Ne-am zâmbit. Dincolo de calmul meu, eram prea excitat ca să vorbesc şi pot spune că şi el se simţea la fel. Ai vreun indiciu despre cine ar putea fi „L.D.” de pe pagina de titlu?

— Nici măcar nu bănuiesc.

Capacul fusese pus înapoi peste primul cufăr şi acum Bill îl îndepărta pe cel de pe al doilea.

— Dar am un alt misterios L.D. pentru tine. Acesta e următorul.

Purta mănuşi subţiri şi deschidea, cu mare grijă, un plic pătrat din carton, legat cu o panglică, ca un document oficial. După ce l-a dezlegat, l-a aşezat pe capacul celui de al treilea cufăr.

— Ar fi mai bine să nu-l atingi deloc, zise el. Ar putea fi foarte fragil. Spune-mi când vrei să vezi foaia următoare. Iar aici este o luptă.

Erau nişte desene. Câte unul pe foaie, cu tuş pe hârtie albă, fină şi realizate cu un stilou cu peniţă subţire. Nu aveau absolut nimic în comun cu Charles Babbage, cu manualele de programare sau cu Maşinile Analitice. Ceea ce aveau, atât de mic încât întâi a trebuit să cercetez cu atenţie, apoi să folosesc lupa, era un „L.D.” subţire, îngrijit scris în colţul din dreapta, sus al fiecărei foi.

Erau desene cu animale de tipul miriapodelor, animale oarecare, pe care le găseşti înconjurând în grabă un doc plutitor sau ascunse în scoarţa unui copac ce putrezeşte. Sau, mai degrabă, după cum mi-am dat seama

când le-am studiat de aproape, foile din plic erau desene ale unui singur animal, văzut de sus, de jos şi din toate părţile.

— Ei? întrebă Bill, aşteptând.

Eu revenisem la examinarea iniţialelor înscrise fin ale artistului.

— Nu-i acelaşi. Acesta este un „L.D.” diferit de cel din manualul de software.

— Eşti mult mai ager decât mine, spuse Bill. Eu a trebuit să mă uit de cincizeci de ori pentru a vedea asta. Dar sunt perfect de acord, „L”-ul este diferit, la fel şi „D”-ul. Ce ai de zis despre animal?

— N-am mai văzut niciodată aşa ceva. Frumoase desene, totuşi eu nu sunt zoolog. Trebuie să le fotografiezi şi să le duci la catedra ta de biologie.

— Aşa am şi făcut. Nu-l cunoşti pe Ray Weddle, dar este un om de seamă. El spune că trebuie să fie doar desene, lucruri imaginate, pentru că nu există nimic asemănător lor şi nici n-a existat.

Legă din nou plicul, cu grijă şi-l puse înapoi în cufăr.

— Am la mine şi fotografiile, dar am vrut ca să vezi originalele exact aşa cum le-am văzut eu prima oară. Vom reveni la ele, însă între timp: următorul exponat.

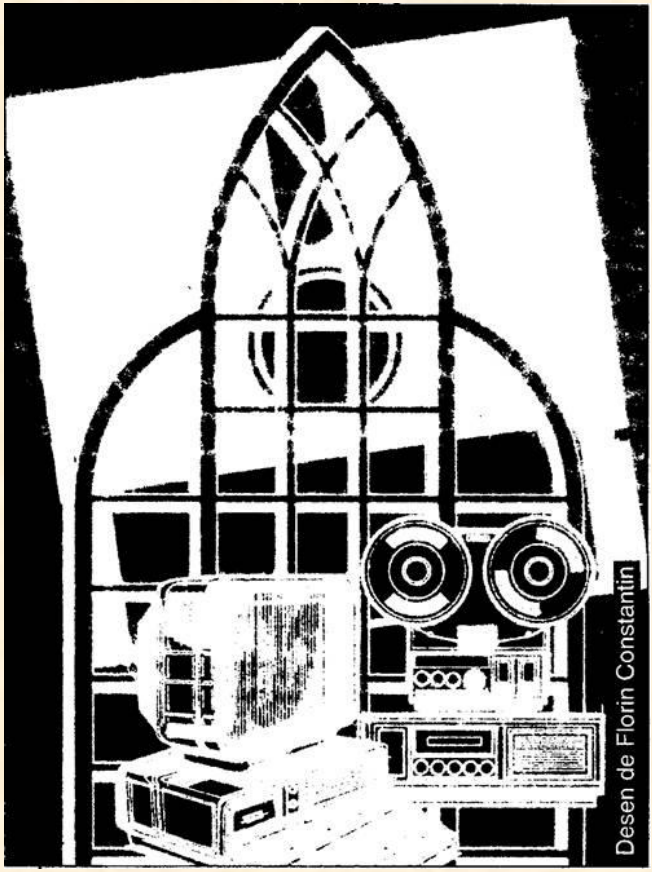

Ajunsese la al treilea cufăr şi îndepărta mai multe piese ambalate ale maşinii, apoi un strat gros de paie, iar acum mâinile îi tremurau. Nu vroiam să mă gândesc cum asudase şi agonizase Bill în faţa acestor obiecte, înainte de a spune cuiva. Impulsul de a face publică o astfel de descoperire trebuie să fi fost copleşitor, deşi teama de a nu

fi ridiculizat, ca făcând parte dintre extremele ajunse la nebunie ale oamenilor de ştiinţă, trebuie să fi fost cel puţin la fel de puternică.

Dacă până în acel moment totul fusese complicat şi mistic, ceea ce a urmat a fost aproape ridicol de simplu – dacă era autentic. Bill ridica, cu mare efort, o bară lungă de aproape cincisprezece centimetri, cu secţiunea de cinci pe opt centimetri. Strălucea hipnotic în lumina lanternei.

— Este... ştii tu, spuse el, ca răspuns la expresia de şoc de pe faţa mea. Aur solid de douăzeci şi patru de carate. Mai sunt încă treisprezece bucăţi.

— Dar familia Trevelyan şi oamenii care au locuit înainte la fermă?

— Nu s-au obosit niciodată să se uite. Astea au fost depozitate pe fundul unui cufăr, sub piese din Maşina Analitică şi sub pliculeţe vechi. Cred că nimeni nu s-a uitat mai departe de stratul de deasupra, până la venirea mea. Îmi zâmbi. Te tentează? Dacă aş fi cu douăzeci de ani mai tânăr, aş lua banii şi aş fugi.

— Câţi?

— Cât valorează aurul acum, la cursul de schimb din SUA?

— Dumnezeu ştie. Poate trei sute cincizeci de dolari uncia?

— Tu eşti cel care vrea să calculeze, nu eu. Aşa că, descurcă-te tu cu aritmetica. Paisprezece lingouri, fiecare cântărind unsprezece kilograme şi jumătate – folosesc greutăţile din comerţ, nu pe cele pentru metale preţioase, chiar dacă este aur.

— Unu virgulă nouăzeci şi şase milioane. Să zicem, două milioane, cifră rotundă. De cât timp este aici?

— Cine ştie? Dar pentru că era sub piesele Maşinii Analitice, aş spune că e aici de tot atâta timp, cât şi restul.

— Şi cui aparţine?

— Dacă vei întreba guvernul, pariez că-ţi va răspunde că lui. Dacă mă întrebi pe mine, este al celui care l-a găsit. Al meu. Şi acum, poate, al meu şi al tău. Rânji diabolic în lumina lanternei. Eşti pregătit pentru următorul exponat?

Nu eram.

— Cineva să aibă norocul să dea peste aurul de aici şi să-l lase...

Sub mantaua de ploaie, Bill purta o jachetă veche tip sport şi blugi. După câte ştiu eu, avea costume, nici unul cu mai puţin de zece ani vechime. Viciile lui erau berea, vizitele în muzee şi aproape patru trabucuri pe an. Nu mi-l puteam imagina ca pe Domnul Două Milioane de Dolari şi nu puteam crede că el însuşi s-ar vedea astfel. Următoarele lui cuvinte au configurat acest lucru.

— După cum gândesc eu, toate astea aparţin familiei Trevelyan. Va

trebui totuşi să le explic că aurul este poate cel mai puţin valoros aici.

Se întorsese la cel de al doilea cufăr, cel care conţinea desenele şi mâinile îi tremurau din nou.

— Asta este ceea ce vroiam într-adevăr să vezi, continuă el, cu o voce răguşită. N-am avut şansa să le datez încă, dar pun pariu că toate sunt originale. Poţi să le atingi, dar uşor.

Ţinea în mână trei volume subţiri, cât nişte registre contabile. Fiecare avea cam cincizeci de centimetri şi era legat într-un material negru, lucios ca pielea şmirgheluită fin. L-am luat pe cel de deasupra şi l-am deschis.

Am văzut tabele cu numere, coloană după coloană. Cu siguranţă nu reprezentau rezultatele unei Maşini Analitice, pentru că erau scrise de mână şi aveau uneori tăieturi şi corecturi.

Am răsfoit paginile. Cifre. Nimic altceva, nici o notiţă, nici o semnătură. Date pe fiecare pagină. Erau toate din octombrie 1855. Scrisul era cel din manualul de programare.

Al doilea registru nu avea nici o dată. Conţinea o serie de desene ale maşinii, extrem de detaliate, cu roţi dinţate şi angrenaje complicate. Exista şi ceva scris, de tipul notelor explicative succinte şi al dimensiunilor, dar caligrafia nu părea familiară.

— Te voi scuti de efort, a spus Bill când am cerut lupa. În mod sigur, astea nu sunt ale lui L.D. Sunt copii exacte ale unor planuri ale lui Babbage pentru maşinile lui de calcul. Dacă doreşti, îţi voi arăta alte reproduceri, în Auckland, dar vei observa că astea nu sunt fotografii. Nu ştiu ce proces de copiere a fost folosit. Pun pariu că toate obiectele au fost aduse aici în acelaşi timp – când se va fi întâmplat aceasta.

N-aş fi dat crezare cuvintelor lui. La urma urmelor, venisem în Noua Zeelandă pentru a-i verifica personal ideile. Însă cinci minute au fost suficiente pentru a fi de acord cu el, pe moment.

— Aş vrea să iau acest volum şi celălalt sus, în bucătărie, am zis eu şi i-am dat înapoi al doilea registru. Vreau să mă uit bine la ele.

— Desigur, încuviinţă Bill. Exact la asta mă aşteptam. Am spus familiei Trevelyan că s-ar putea să stăm în Căsuţă chiar o săptămână. Ne putem găti singuri deşi Annie a spus că ar fi foarte fericită să ne aştepte la orele de masă. Cred că-i plac musafirii.

Nu eram sigur, de asta. Nu sunt elitist, dar bănuiam că discuţiile dintre mine şi Bill din următoarele zile aveau să fie de neînţeles pentru Annie Trevelyan şi aproape pentru oricine.

Am întins mâna spre cel al treilea registru. Era scris complet de mână, fără nici un desen. Părea a fi o colecţie de scrisori succesive, cu marginea

îndoită, pentru a lăsa un spaţiu de douăzeci şi cinci de centimetri pe cincizeci pentru scris. Scrisorile nu aveau paragrafe. Scrisul era frumos şi uniform şi indica o altă mână decât cea care alcătuise tabelele numerice din primul volum, iar un spaţiu de exact un centimetru despărţea sfârşitul unei scrisori de începutul următoarei.

Prima era datată 12 octombrie 1850. Începea astfel:

> Dragul meu Z.G., băştinaşii continuă să fie prietenoşi şi amabili, aşa cum e de dorit, deşi, vai! rămân adepţi ai păgânismului. Pentru că îi înţelegem tot mai bine, învăţăm că răspândirea lor este mai largă decât bănuiam. Am menţionat altădată insulele din nord, de la Taheete la Paratonga. Totuşi, se pare că există şi o ramură sudică a maorilor, în locuri depărtate. Mă întreb dacă ei şi-ar putea întinde aşezările pe tot drumul spre continentul din sud, explorat de James Cook şi, mai recent, de căpitanul Ross. Eu, personal, mă bucur de o călătorie pe o insulă aflată mai spre sud, cu însoţitori băştinaşi. Într-adevăr, ne aşteaptă o muncă de o viaţă. Amândoi simţim că, în ciuda absenţei prietenilor mult iubiţi, ca tine, Europa şi lumea finanţelor constituie o „lume pierdută". Louisa şi-a revenit complet din indispoziţia care m-a îngrijorat atât de mult acum doi ani şi trebuie să cred că motivul principal al îmbunătăţirii este fortificarea spiritului. Şi-a reluat munca ştiinţifică cu mai mare eficienţă, cred, ca niciodată. Propriile mele eforturi în domeniul biologiei se dovedesc a fi fascinante. Când ne vei scrie din nou, te rog, nu ne povesti evenimentele sociale sau politice trecătoare din Londra, ci despre progresul ştiinţei. În această privinţă, L. şi eu suntem flămânzi de noi vesti. Cu afecţiuni şi cu asigurarea că ne gândim şi vorbim mereu despre tine, L.D.

Următoarea scrisoare era datata 14 decembrie 1850. Două luni după prima. Era suficient timp ca o scrisoare să ajungă în Anglia şi să vină răspunsul? Din nou, la sfârşit erau iniţialele L.D.

Am dat la sfârşitul volumului. Ultimele vreo douăzeci de pagini erau albe şi în scrisorile din final frumoasa caligrafie degenerase într-o mâzgăleală făcută în grabă. Ultima dată pe care am văzut-o era octombrie 1855.

Bill mă privea concentrat.

— E singurul registru cu scrisori? am întrebat.

El încuviinţă din cap.

— Dar asta nu înseamnă că s-au oprit. Doar că noi nu avem restul.

— Dacă n-au încetat, de ce au lăsat ultimele pagini albe? Hai să ne întoarcem sus. Cu registrele.

Vroiam să citesc fiecare scrisoare şi să examinez fiecare pagină. Totuşi dacă aş fi încercat să fac asta în beciul îngust şi răcoros de sub bucătărie, aş

fi căpătat o pneumonie înainte de a fi terminat. Deja începusem să dârdâi.

— Primele impresii? întrebă Bill, după ce aşeză cu grijă cele trei registre pe masă şi se întoarse să închidă chepengul şi să aşeze la loc rogojina de cocos. Ştiu că n-ai putut încă să citeşti, dar nu mai pot aştepta, spune-mi ce gândeşti.

Am tras două scaune lângă sobă. Focul de cărbuni ardea şi răcoarea aproape dispăruse din cameră.

— Sunt două iniţiale „L.D.", am spus. Soţ şi soţie?

— De acord. Sau, poate, frate şi soră.

— Unul dintre ei – femeia – a scris manualul de programare pentru Maşina Analitică. Celălalt, bărbatul – dacă este un bărbat, şi putem fi siguri de asta – a făcut desenele animalului şi a redactat scrisorile. A păstrat copii după ceea ce a trimis în Europa, în cel de al treilea registru. Nici un răspuns, presupun.

— Ai văzut tot ce am văzut şi eu. Bill se aplecă în faţă şi întinse mâinile îngheţate spre foc. Ştiam că sunt doi, din scrisori. Dar nu am făcut diviziunea muncii chiar aşa cum ai făcut-o tu. Totuşi, pariez că ai dreptate. Altceva?

— Dă-mi o şansă. Trebuie să citesc. Am luat cel de al treilea registru, cel cu scrisori, de pe masă şi m-am întors lângă sobă. Par a fi misionari.

— Misionari şi oameni de ştiinţă. Combinaţia specifică secolului al XIX-lea.

Bill m-a privit citind două minute, apoi, neastâmpărul lui de a face ceva – sau de a mă întrerupe cu mai multe întrebări – a explodat. Dorinţa de a vorbi îl măcina, dar în acelaşi timp nu vroia să mă oprească din lucru.

— Mă întorc la Casa Mare, spuse el brusc. Să-i spun lui Annie că ne vom întoarce acolo mai târziu, pentru masa de prânz?

M-am gândit la vechea fermă, generaţie după generaţie de viaţă şi copii. Acum, acolo mai rămăseseră doar doi oameni şi viitorul gol. Am încuviinţat din cap.

— Dacă voi încerca să vorbesc despre astea, să mă opreşti.

— Da. Dacă voi putea. Şi dacă nu voi începe chiar eu. Şi-a încheiat pardesiul şi s-a oprit în pragul uşii. Cât despre aur, mă gândisem să le spun lui Jim şi lui Annie când l-am găsit pentru că sunt sigur că, legal, ei sunt cei mai îndreptăţiţi să-l ia. Dar urăsc gândul că, invocând alte motive, copiii lor se vor grăbi să vină acasă. Aş aprecia sfatul tău, să-mi spui când să duc la îndeplinire acest lucru. N-aş vrea să mă considere Dumnezeu.

— Deci, vrei ca eu să joc acest rol. Spune-mi ceva. Ce motiv ar fi putut avea cineva să vină aici, pe Insula Sudică, în 1850, în secret şi să nu spună

nimănui ce face? La asta trebuie să ne gândim.

— Aş fi preferat să răspund că poate ei au găsit piese din Maşina Analitică, lăsate neatinse aici, timp de un secol şi jumătate. Dar asta mi se pare puţin probabil. Şi ei au spus ce făceau. Citeşte scrisorile.

Apoi a plecat, iar eu am rămas în faţa focului. Musteam confortabil în pantalonii şi în pantofii uzi şi citeam. Curând, cuvintele şi căldura m-au dus înapoi cu o sută patruzeci de ani, croindu-mi drum sistematic prin colecţia de scrisori.

Majoritatea lor conţineau probleme religioase sau de afaceri şi se adresau unor prieteni din Anglia, Franţa şi Irlanda. Fiecare persoană era identificată doar prin iniţiale. Devenea evident că femeia L.D. păstrase propria corespondenţă în mod activ, neînregistrată în acel registru, iar referinţele ocazionale la cheltuirea unor mari sume de bani făceau descoperirea lui Bill, privind filoanele de aur, mult mai puţin surprinzătoare. L.D., oricine ar fi fost, deţineau averi mari în Europa. Nu călătoriseră până în Noua Zeelandă din cauza problemelor financiare de acasă.

Însă nu toată corespondenţa privea probleme obişnuite din Europa lăsată în urmă. Împrăştiate printre sporovăielile dintre prieteni apăreau surprize, tot atât de neaşteptate şi de impredictibile cât şi fulgerul pe un cer senin. Prima dintre ele era o notă scurtă, datată ianuarie 1851:

> Dragă J.G.. L. a auzit prin intermediul lui A.V.H. că C.B. nu mai speră să-şi termine marele lui proiect. După propriile cuvinte: „Nu mai este nici o şansă ca maşina să fie executată în timpul vieţii mele şi chiar mă îndoiesc de modul în care vor fi întrebuinţate desenele după terminarea lor.” Este o mare tragedie şi L. nu poate suporta ideea posibilei pierderi. Putem face ceva? Dacă ar fi numai o problemă de bani...

Şi apoi, după mai mult de doi ani, în aprilie 1853:

> Dragă J.G., multe mulţumiri pentru materialele trimise, dar se pare că vremea a fost proastă în timpul călătoriei şi ambalarea inadecvată, pentru că trei cilindri au ajuns cu unul sau mai mulţi dinţi rupţi. Anexez identificarea acestor repere. Este posibil ca reparaţia să se poată face aici, deşi lucrătorii noştri, puţin îndemânatici, sunt departe de maşiniştii din Bologna sau Paris. Oricum, mi-ai face o mare favoare dacă vei putea afla dacă acest transport a fost asigurat cu adevărat, aşa cum am cerut. Al tău, L.D.

Cilindrii, cu roţi dinţate pentru angrenaje. Era prima aluzie la Maşina Analitică, dar, cu siguranţă, nu şi ultima. Am putut deduce, din alte scrisori

către J.G. că mai fuseseră făcute trei sau patru transporturi spre Noua Zeelandă, în 1852, deşi se pare că acestea supravieţuiseră în bune condiţii călătoriei.

Pentru mai multă concizie, L.D. făcuse numeroase abrevieri la copierea scrisorilor; „c" era folosit pentru „care" şi „cu", „pentru" era prescurtat cu „p" şi aşa mai departe. În general, ele nu împiedicau înţelegerea frazelor şi refacerea originalului era uşoară, totuşi înjuram când persoanele erau reduse la iniţiale. Îmi venea imposibil să cercetez în urmă, pentru a le descoperi identitatea. A.v.H. era, probabil, cel mai mare călător şi scriitor al lumii, Alexander von Humboldt, cel care a marcat ştiinţele naturii din Europa primei jumătăţi a secolului trecut; şi C.B. trebuia să fie, desigur, Charles Babbage. Dar cine naiba era J.G.? Era bărbat sau, poate, femeie?

După ce am răsfoit a treia oară registrul, am dedus că acesta nu conţinea doar copii ale scrisorilor trimise în Europa. Probabil începuse astfel, dar la un moment dat, L.D. îl folosise şi ca jurnal personal. Aşa că, pentru februarie 1854, după o pauză de aproape patru luni, am găsit următoarele:

> 22 februarie. În sfârşit, acasă şi mulţumesc Domnului că L. nu m-a însoţit, pentru că mările sunt mai cumplite decât am visat vreodată, deşi pentru băştinaşii din echipaj ele nu înseamnă nimic. Ei râd în colţii vijeliei şi sar de pe vas fără teamă, în oceanul cel mai adânc. Oricum, perspectiva unei călătorii asemănătoare în timpul lunilor de iarnă ar opri şi cel mai cutezător suflet, lucru care îmi sfidează imaginaţia.
>
> L. a făcut un remarcabil progres în cercetările ei după plecarea mea. Crede acum că proiectul marii maşini poate fi supus unei îmbunătăţiri considerabile şi că aceasta ar putea deveni mai performantă şi mai puternică decât a bănuit vreodată A.L. Ultima, dragă doamnă, se luptă să scape de sub dominaţia tiranicei sale mame, dar pare sortită să reuşească cu greu. La cererea lui L., păstrează tăcerea şi nu permite ca vreun cuvânt despre eforturile ei să ajungă înapoi în Anglia. Când această lucrare va fi totuşi cunoscută, sunt sigur că mulţi, din întreaga Europă, vor fi uimiţi peste măsură de o asemenea muncă atât de ambiţioasă, atât de nobilă şi desfăşurată în întregime de o femeie!

Deci, vestea morţii tragice a Adei Lovelace, în 1852, se pare că nu ajunsese în Noua Zeelandă. M-am mirat şi am citit mai departe:

> În timpul acesta, despre succesul propriilor mele eforturi, ce să îţi spun? A fost modest, în cel mai bun caz. Am navigat spre insula numită de băştinaşi Rormaurma, care pe hărţile mele figurează ca Macwberry sau

Macquarie. Este o lance mare de pământ, lungă de douăzeci şi trei de kilometri, dar foarte îngustă şi populată din plin cu pinguini şi alte păsări marine. Totuşi, despre „oamenii care iubesc gerul", descrişi de băştinaşi, dacă am interpretat corect limbajul lor, nu există nici un semn şi n-am găsit obiectele pe care băştinaşii susţin că le fac aceşti oameni pentru a se exprima şi pentru a se deplasa pe apă. Important este că poate eu am înţeles greşit motivul venerării acestor presupuşi „oameni superiori" de către băştinaşi, înainte de a le putea explica drumul spre Dumnezeul nostru şi de a-L face acceptat de către ei.

Prima dată, când m-am uitat prin registru, răsfoisem a doua jumătate a scrisorii. Eram mai interesat de „progresul remarcabil" pe care îl menţiona L.D. Abia ulterior am revenit şi am insistat mai mult timp pe acest ultim paragraf.

Scrisorile ofereau o serie neregulată şi tumultoasă de instantanee asupra muncii desfăşurate de Louisa. Se pare că ea se ocupa şi de alte lucruri, putând să se consacre cercetării doar când îi permitea conştiinţa. Dar la începutul anului 1855, L.D. putea să afirme, într-o scrisoare pentru acelaşi corespondent necunoscut:

Dragă J.G., este terminată şi funcţionează! Şi ca să spun adevărul, eu sunt cel mai surprins. Mi te imaginez clătinând din cap când citeşti aceste rânduri şi nu pot nega ceea ce mi-ai spus cu mult timp în urmă, că draga noastră isteaţă este creierul familiei – o teorie pe care nu voi mai încerca niciodată să o contest.

„Este terminată şi funcţionează!" Citeam din nou prima propoziţie, simţind fiori pe şira spinării, când s-a deschis uşa. Mi-am ridicat privirea, deranjat. Atunci mi-am dat seama că în cameră se făcuse răcoare, focul aproape se stinsese şi, când m-am uitat la ceas, era aproape ora trei. Bill intrase în odaie.

— Ai terminat de citit? întrebă el, cu o grabă care m-a asigurat că n-o să-i placă răspunsul meu.

— Mai am vreo zece pagini şi termin scrisorile. Dar nici măcar nu m-am uitat pe tabele şi pe desene. Stăteam în picioare, înţepenit, şi mă foloseam de cleşte ca să adaug o jumătate de duzină de cărbuni în foc. Dacă vrei să vorbeşti acum cu mine, poţi începe.

Frământarea interioară era evidentă pe faţa lui, însă după câteva secunde a clătinat din cap.

— Nu. Te-aş putea influenţa să apuci aceeaşi cale de raţionament ca şi

mine. Fără ca vreunul dintre noi să încerce asta. Amândoi ştim cât de normal este să ne influenţăm. Voi aştepta. Hai să coborâm spre Casa Mare. Annie mi-a spus să vin şi să te iau, iar până vom ajunge acolo, ea va pregăti servirea ceaiului.

Stomacul meu mârâi la acest gând.

— Ce facem cu lucrurile astea?

— Lasă-le exact acolo unde sunt. Vei putea relua de unde ai rămas. Totul este în siguranţă aici.

Am observat totuşi că, după ce a spus asta. Bill a tras cu grijă apărătoarea de foc peste grătar, ca nici o scânteie să nu sară din întâmplare.

Afară se înseninase şi plimbarea pe deal era exact ceea ce îmi trebuia. Ne aflam la 46 latitudine sudică, se apropia mijlocul iernii şi soarele cobora deja spre dealurile vestice. Încă mai bătea vântul, tăios şi rece. Dacă îmi imaginam o linie rectilinie prin emisfera sudică, nu exista uscat între mine şi „marele Continent din Sud" despre care scrisese L.D. Spre est sau spre vest aş găsi doar ocean nesfârşit până în Chile şi Argentina. Nu mă mai mira că vânturile băteau atât de puternic. Aveau drum fără obstacole pe jumătate din glob, ca să prindă viteză.

„Ceaiul" doamnei Trevelyan era unul de fermieri, principala masă gătită a zilei. Când am ajuns noi, Jim Trevelyan se aşezase deja, cu cuţitul şi furculiţa în mână. Era un bărbat de vreo şaptezeci de ani, însă zvelt, vânos şi ager. Singurul semn al vârstei o constituia surzenia, pe care o suporta aplecându-se înainte, cu mâinile făcute pâlnie în jurul urechii drepte, în timp ce privea fix, cu o expresie intensă, vorbitorii.

Felul principal a fost o plăcintă consistentă, o delicatesă cu coajă groasă, făcută din carne de oaie, ceapă, mere şi cuişoare. Am găsit-o absolut delicioasă şi am încântat-o pe Annie Trevelyan înfulecând trei porţii. Jim Trevelyan ne-a servit cu bere neagră făcută în casă. A spus că ne dă să gustăm, dar a aprobat încuviinţând din cap când eu şi Bill am procedat cu băutura ca şi cu mâncarea.

După a treia cană de bere, alunecasem într-o stare plăcută de visare. Nu vorbeam şi nici nu simţeam nevoia s-o fac. Mi-am jucat rolul imitându-l pe Jim Trevelyan, adică ascultând-o pe Annie, care ne povestea despre Casa Mare şi despre familia ei, aprobând din cap când era cazul.

După ce farfuriile au fost spălate, ea a scos o valiză veche, plină de fotografii. Ştia fiecare persoană, cine cu cine era rudă, de-a lungul a patru generaţii. După ce trecuse de jumătate, s-a oprit şi a privit spre mine şi spre Bill.

— Probabil vă plictisesc.

— Deloc, am spus.

Nu ne plictisea, căci entuziasmul ei pentru trecut era extraordinar. În felul ei, era un istoric, ca şi Bill, sau ca mine.

— Continuă, te rog, adăugă Bill. Este chiar foarte interesant.

— Bine. Se înroşi. Ştiţi, m-am lăsat dusă de val, dar este atât de bine să ai din nou tineri în casă.

Bill mi-a surprins privirea. Tineri? Noi? Cu barba lui tot mai încărunţită şi cu chelia mea tot mai pronunţată. Annie însă continuă, revenind la trecut. Ajunsesem pe vremea primului Trevelyan şi la construirea Casei Mari. Pe fundul cutiei erau două poze înrămate.

— Şi acum, m-aţi prins, spuse Annie, râzând. Nu ştiu nimic despre astea două, deşi, probabil, sunt cele mai vechi lucruri de aici.

Ni le-a trecut peste masă, să ne uităm, dându-ne câte una fiecăruia. A mea era o pictură, nu o fotografie. Reprezenta un bărbat durduliu, cu barbă şi ochi limpezi, cenuşii. Ţinea o pipă lungă, de lut, într-o mână şi mângâia capul unui câine cu cealaltă. Nu exista nici un indiciu asupra identităţii sale.

Bill o luase pe cealaltă şi încă se uita fix la ea. Am întins mâna. În cele din urmă, după o pauză lungă, mi-a dat-o şi mie. Era altă pictură. Bărbatul era întors pe jumătate în profil, ca şi cum s-ar fi uitat undeva, între pictor şi femeie. Avea părul de culoare închisă şi purta o mustaţă lungă, pe oală. Ea stătea alături, cu un buchet de flori în mână şi cu bărbia uşor ridicată, într-o expresie de hotărâre sau de sfidare. Ochii ei răzbăteau dincolo de pictură, în mine şi prin inima mea. În josul pozei, chiar deasupra ramei, erau patru cuvinte, scrise cu cerneală neagră: „Luke şi Louisa Derwent”.

Nu puteam vorbi. Bill a întrerupt tăcerea.

— Cum de le ai pe astea două dacă ei nu erau din familie?

Vocea îi era răguşită şi tremurată, totuşi Annie nu păru să observe.

— Nu ţi-am spus niciodată? Primul Trevelyan a construit Casa Mare, dar înainte fuseseră alţii aici. Ei au locuit în Căsuţă – aceasta a fost construită întâi, cu ani şi ani în urmă, nu ştiu sigur când. Pozele astea trebuie să fie de la acea familie, cam asta pot să vă spun.

Bill s-a întors spre mine. Buzele îi erau întredeschise, dar în cele din urmă şi le-a strâns şi a rostit:

— Ai... vreau să zic, mai sunt şi alte lucruri? Adică, lucruri care au fost în căsuţă şi acum sunt aici?

Annie scutură din cap.

— Mai erau, dar bunicul, tatăl lui Jim, a făcut curăţenie într-o zi, nu mult după căsătoria noastră. Nu l-au preocupat lucrurile găsite de voi,

pentru că nu folosisem niciodată spaţiul de sub bucătărie. Eu le-am oprit pe astea două pentru că-mi plac pozele. Dar restul s-a dus.

Probabil că ne-a văzut, pe mine şi pe Bill, strâgându-ne în scaune, pentru că a clătinat din cap şi a spus:

— M-am luat cu vorba şi nu v-am dat desertul. Avem plăcintă de mere şi brânză.

Când s-a ridicat de la locul ei pornind spre cămară, iar Jim Trevelyan a urmat-o afară din bucătărie, Bill s-a întors spre mine.

— Poţi crede că nu m-am gândit niciodată să mă interesez? Adică, l-am întrebat pe Jim despre lucrurile care au fost în căsuţă şi el a răspuns că tatăl lui a aruncat totul, în afară de ceea ce ai văzut acolo. Dar m-am oprit aici. N-am întrebat-o pe Annie.

— Nu-i nimic. Ştim acum, nu-i aşa? Luke Derwent este artistul, iar Louisa matematicianul şi inginerul.

— Şi programatorul.... cu un secol înainte de timpul când se presupune că a apărut programarea calculatoarelor.

Bill s-a oprit. Nu puteam discuta despre asta până când eu nu examinam restul materialelor. Ne-am întrerupt conversaţia la întoarcerea lui Jim Trevelyan. Ţinea în mână o carte uriaşă, de mărimea unei valijoare cu o copertă neagră, ornamentată, cu colţurile învelite în bronz.

— Ţi-am povestit cum tata a aruncat totul, spuse el. Şi a aruncat sau a ars destule. Era totuşi un om religios şi ştia că nu-i bine să distrugi o Biblie. A lăsat-o să cadă pe masă, cu un zgomot surd, zguduind lemnul solid. Asta este din căsuţă. Dacă vreţi să vă uitaţi, chiar s-o luaţi cu voi înapoi, acolo, poftiţi.

Am tras cartea spre mine şi am desfăcut încuietoarea din metal masiv care o ţinea închisă. După felul cum unele pagini nu erau perfect aranjate la margine, am ştiut că fuseseră incluse ulterior. În cameră se lăsase tăcere, pe când răsfoiam cu nervozitate foile.

Dezamăgirea ce a urmat m-a lăsat gol pe dinăuntru, ca şi cum n-aş fi mâncat nimic toată ziua. Pagini inserate erau destule: cu flori sălbatice uscate, culese cu mult timp în urmă; am întors repede filele rămase, ca să mă asigur că nu mai exista nimic altceva. În final, am respirat adânc şi am împins Biblia departe de mine.

Bill a tras-o în faţa lui.

— Mai este o posibilitate, spuse el. Dacă, din întâmplare, familia lor a fost ca şi a mea...

A dat la ultima pagină a Bibliei. Forzaţul era dintr-o hârtie groasă, galbenă. Pe ea, o mână grijulie trasase arborele familiei Derwen, în cerne-

luri multicolore pastelate,.

Plăcinta de mere şi brânza fuseseră uitate, pe când eu şi Bill, în prezenţa binevoitoare a lui Jim şi a Anniei Trevelyan, examinam fiecare nume din generaţiile prezentate şi făceam o copie mai lizibilă.

În final, dezamăgirea păru şi mai mare. Nici unul n-am recunoscut vreun nume, cu excepţia celor al lui Luke şi Louisei Derwent, deja cunoscute. Singura noutate oferită de arborele genealogic era relaţia dintre cei doi: fraţi vitregi, având acelaşi tată. Nu existau date, iar Luke şi Louisa reprezentau ultima generaţie consemnată în scris.

Eu şi Bill am admis că ajunsesem într-un punct mort. Annie ne-a servit un desert tardiv, după care am împachetat cele două poze în învelitori impermeabile (deşi nu ploua) şi ne-am îndreptat din nou spre Căsuţă, promiţându-i Anniei că ne vom întoarce la micul dejun.

Mergeam în linişte când, deodată, la jumătatea dealului, Bill spuse:

— Îmi pare rău. Am remarcat şi eu asemănarea cu Eileen. Ştiam că te va tulbura, dar n-am putut face nimic.

— Mai mult decât orice e vorba de expresia feţei, am răspuns. Înclinarea bărbiei şi privirea ei... Nu-i totuşi decât o coincidenţă. Se mai întâmplă.

— E greu pentru tine, cred.

— Este în regulă.

— Bine. Vocea lui Bill îi arăta uşurarea. Nu aveam de gând să spun nimic, dar vroiam să mă asigur că te simţi bine.

— Da, sunt bine.

Bine, cu excepţia faptului că acum o lună, un prieten vechi, bine intenţionat, mă întrebase:

— Te gândeşti la Eileen ca la iubirea vieţii tale?

Şi inima îmi căzuse într-un gol căscat în mijlocul pieptului şi se oprise ca o piatră rece în cavitatea stomacului.

Când am ajuns la Căsuţă, am recunoscut oboseala drumului şi m-am dus direct spre pat. Cu atâta bere tare, făcută în casă de Jim Trevelyan, somnul meu trebuia să fie adânc şi fără vise. Însă amintirea morţii, odată trezită, nu se lăsa dusă uşor.

Imagini ale Eileenei din trecutul fericit mă năpădeau, amestecându-se şi fuzionând cu pozele familiei Derwent. Chiar şi în somn, am simţit o tristeţe profundă. Şi vechiul sentiment de neputinţă a revenit, spunându-mi că am fost incapabil să schimb în vreun fel singurul eveniment din viaţa mea, care a contat cu adevărat.

Cu gândurile încă duse spre cealaltă jumătate a lumii şi într-un alt timp, m-am trezit târziu, după ivirea zorilor. Focul, potrivit de Bill înainte de a ne culca, dogorea încă sub cenuşă iar o mână de lemne şi câţiva cărbuni erau tot ce-i trebuia pentru a-l readuce la viaţă.

Bill continua să doarmă când am aprins lămpile cu petrol, am tras mai aproape cele trei registre şi m-am aşezat să citesc. Hotărâsem să vorbesc cu el până când va veni timpul să coborâm la Casa Mare pentru micul dejun, dar era mai greu decât mă aşteptasem. Ieri fusesem foarte obosit, acum trebuia să revin şi să recitesc nişte scrisori, înainte de a putea continua.

Eram în primăvara anului 1855, cu un model de Maşină Analitică terminat şi funcţional. Totuşi acum, când doream cu disperare să aflu mai multe detalii, Luke Derwent mă frustra. Absentase patru luni din jurnal şi se întorsese nu ca să noteze ce făcuse Louisa, ci pentru a umple paginile cu ceea ce-l preocupa pe el.

> 21 septembrie, 1855. Slavă Ţie, Dumnezeule Atotputernic şi lasă-mă să mă rog ca niciodată să nu mai am îndoieli. Eu şi L. ne minunasem, de atâtea ori, de hotărârea noastră de a veni aici. Nu am regretat niciodată, dar ne întrebam dacă o făcusem din motive egoiste. Acum, în sfârşit, este limpede că urmărim un ţel mai înalt.
>
> Ieri m-am întors din recenta călătorie pe insula Macquarie. Ei erau acolo! „Oamenii cărora le place gerul", aşa cum mă asiguraseră prietenii mei băştinaşi. De fapt, ei găsesc clima insulei prea călduroasă, cu excepţia lunilor de iarnă, din mai până în august şi erau pe punctul de a pleca din nou, pe când vasul nostru se apropia de coastă. Aceasta pentru că sunt migratori şi-şi petrec majoritatea anului într-un loc mai îndepărtat.
>
> Băştinaşii îi numesc „oameni" şi eu trebuie să fac la fel, pentru că, deşi nu păstrează nici cea mai vagă înfăţişare umanoidă sunt, fără îndoială, inteligenţi. Pot vorbi cu băştinaşii cu ajutorul unei cutii pe care o poartă peste tot. Au unelte uimitoare, capabile să fabrice cu mare viteză cele necesare vieţii. Conform translatorilor mei băştinaşi, deşi îşi au baza permanentă altundeva în această emisferă, ei vin de fapt de „mult, mult mai de departe". Aceasta înseamnă pentru maori dincolo de mări, deşi sunt puţin sigur de această concluzie. Şi au puteri minunate în privinţa medicinii. Băştinaşii maori jură că unul dintre ei, care mai avea cel mult o zi de trăit din cauza unor răni cangrenate, a fost vindecat în câteva ore. O femeie a fost ţinută, îngheţată de vie, o iarnă întreagă până a putut fi tratată şi s-a refăcut prin minunatul tratament medical adus din locurile unde stau permanent „cei ce iubesc gerul" (pentru care acum, într-adevăr, e de datoria mea să găsesc un nume mai bun). Trebuie să adaug că sunt prietenoşi şi chiar m-a amuzat

dorinţa de a le desena detaliat forma. Mi-au cerut, printr-un interpret maori, să vorbesc în engleză şi m-au asigurat că până la următoarea mea vizită vor putea să vorbească în propria-mi limbă.

Totul este fascinant, dar nu pot depăşi o întrebare esenţială: Aceste fiinţe au suflete nemuritoare? Nu putem lua o decizie finală asupra acestei probleme, dar L. şi eu am căzut de acord că în acţiunile noastre trebuie să presupunem că răspunsul este „Da". Căci dacă noi trebuie să creştinăm măcar una dintre aceste făpturi, care altfel ar muri fără binecuvântare, atunci, desigur, este de datoria noastră să facem astfel.

Era o divagare atât de stranie de la subiectul Maşinii Analitice, încât am stat şi am privit îndelung pagina. Următoarea, cu izbucnirea emoţională pe care o cuprindea, părea să mă îndepărteze şi mai mult.

Dragă J.G., am cele mai proaste veşti din lume. Cum să-ţi pot spune – vechea boală a lui L. a revenit şi, vai! este mai rău ca înainte. Ea nu mi-a spus nimic, dar ieri am descoperit sânge pe batista ei şi nu a putut nega această dovadă. La insistenţele mele a fost la un medic, iar diagnosticul este cu adevărat înfricoşător. Ea este uimitor de calmă în privinţa viitorului, dar eu nu pot rămâne atât de indiferent. Mă rog pentru ea, draga mea prietenă, aşa cum m-am rugat mereu.

Scrisoarea era datată 25 septembrie, la doar câteva zile după întoarcerea lui din călătorii. Imediat în continuare, ca şi cum Luke nu şi-ar fi putut stăpâni gândurile, jurnalul urma:

Louisa insistă în ceea ce eu nu pot crede: că boala nu este decât pedeapsa Domnului pentru păcatul amândurora. Calmul şi curajul ei sunt de necrezut. Este mulţumită că eu rămân sănătos şi pare împăcată cu perspectiva propriei morţi, aşa cum eu nu m-aş putea resemna niciodată. Dar ce pot face? Ce? Nu pot să stau şi să-i văd agonia lentă. Exceptând faptul că nu va fi îndelungată. Şase luni, nu mai mult.

Călătoriile lui în colonia „celor ce iubesc gerul" au fost uitate. Maşina Analitică nu mai prezenta nici un interes. Dar acele rânduri din jurnal mi-au spus multe. Am scos poza cu Luke şi Louisa Derwent şi am privit-o fix, când Bill s-a repezit din dormitor, cu părul zburlit.

De data aceasta, simţeam nevoia disperată să vorbesc.

— Ştiu! Ştiu de ce ai făcut tot drumul până-n Noua Zeelandă.

Privea ţintă la mine şi la poza pe care o ţineam în mână.

— Cum aşa?

— Ar fi trebuit să ne dăm seama aseară. Îţi aminteşti arborele genealogic din Biblie? Arăta că ei sunt fraţi vitregi. Şi asta.

I-am întins poza.

S-a frecat la ochi şi a examinat-o atent.

— Ce este cu ea?

— Bill, este o poză de nuntă. Vezi buchetul şi inelul de pe degetul ei? Nu s-ar fi putut căsători în Anglia, scandalul ar fi fost prea mare. Dar aici, unde nu-i cunoştea nimeni, au putut începe o viaţă nouă şi au trăit ca soţ şi soţie.

Ochii îi străluciră spre registrul deschis şi clătină din cap.

— La naiba, ai dreptate. Aşa se explică totul. Păcatul lor... Ai ajuns la asta?

— Tocmai acolo eram.

— Atunci, aproape ai terminat. Citeşte ultimele pagini, apoi hai să ne îndreptăm spre Casa Mare, pentru micul dejun. Putem vorbi pe drum.

S-a întors şi a dispărut în dormitor. Am răsfoit registrul. Aşa cum spusese Bill, mă apropiasem de locul unde începeau paginile albe.

Mai era doar o scrisoare, către aceeaşi prietenă îndepărtată. Era datată 6 octombrie 1855 şi avea un ton calm, chiar cinic.

> Dragă J.G., L. şi eu ne vom îmbarca peste câteva zile pentru o călătorie spre o insulă îndepărtată, unde locuiesc nişte băştinaşi păgâni, Eteromorfii (ca să folosesc denumirea preferată de L. pentru ei, deşi sunt foarte diferiţi ca aspect de oameni, având aparent aceleaşi puteri raţionale). Acestor fiinţe le dorim din toată inima să-şi însuşească binecuvântarea Domnului Nostru, Iisus Hristos. Va fi un voiaj periculos. Deci, dacă nu vei mai auzi nimic despre noi timp de patru ani, te rog să dispui de averea noastră conform instrucţiunilor mele recente. Sper că aceasta nu este ultima mea scrisoare pentru tine; oricum, te asigurăm că vorbim mereu despre tine şi eşti permanent în gândurile noastre. Împărtăşind aceeaşi dragoste a salvatorului nostru, L.D.

Era urmată de notele personale mâzgălite.

> Aş putea să o mint pe Louisa şi lumea întreagă, dar nu mă pot amăgi singur. Dumnezeu să mă ierte când mărturisesc că convertirea Eteromorfilor nu este principala mea realizare. În vreme ce mesajul lui Hristos ar mai putea aştepta până când ei se vor întoarce la baza lor de iarnă, de pe insula Macquarie, alte probleme nu pot aştepta. Biata mea Louisa... Şase luni, cel

mult. Deja slăbeşte şi roşeaţa febrei i-a cuprins obrajii. Luna următoare va fi prea târziu. Trebuie să o iau acum şi să mă rog ca relatările maorilor despre extraordinarele însuşiri curative ale Eteromorfilor să nu fie simplă ficţiune.

Vom duce cu noi cuvântul lui Hristos. Louisa este încrezătoare că acesta e suficient pentru orice ţel, în timp ce eu, apostat de rând, sunt stăpânit de îndoieli. Să presupunem că ei rămân, respingând adevărul divin, o naţiune de negustori? Ştiu exact ce vreau de la ei. Dar eu ce am să le ofer în schimb?

Poate că acesta este cu adevărat un miracol al bunăvoinţei Domnului. Pentru că eu pot oferi ceea ce nici un om nu a mai văzut vreodată, o minune a acestei epoci şi a oricărei alteia: măreaţa Maşină a Louisei, care, prin operaţii mecanice, pare să imite gândirea fiinţelor vii, raţionale. Aceasta, cu siguranţă, trebuie să fie de valoare inestimabilă şi de interes pentru orice fiinţă, indiferent cât de avansată.

Urma apoi fragmentul final, cu scrisul unui om în grabă frenetică.

Louisa a terminal, în sfârşit, prelucrarea informaţiilor pe care le-am primit de la Eteromorfi. Avem destinaţia precisă şi plecăm mâine dis-de-dimineaţă. Suntem bine aprovizionaţi şi echipajul nostru de localnici este gata şi mult mai încrezător decât mine. Cum spunea Rabelais, *„Je m'en vois chercher un grand peut-être".* Să mă ajute Domnul să-l găsesc.

„Voi căuta un mare «probabil»". Tremuram când m-am ridicat şi m-am dus spre dormitor, unde Bill îşi punea un pulover.

— Maşina Analitică... Au luat-o cu ei când au plecat.

— De acord. Expresia de pe faţa lui era un amestec ciudat de satisfacţie şi frustrare. Dar acum, spune-mi un lucru. *Unde s-au dus?*

— Nu pot răspunde.

— Trebuie. Uită-te la asta. În spatele meu Bill se îndreptase spre bucătărie, cu braţele pe jumătate băgate în mâneci. A luat teancul de desene pe care le adusesem din beci. Tu te-ai uitat puţin la ele, dar eu le-am examinat la fel de mult ca şi pe scrisori. Poftim.

Mi-a dat un desen în creion şi cerneală care prezenta una dintre creaturi, văzută din faţă. Era o abundenţă de membre fusiforme – am numărat paisprezece, plus patru antene subţiri, ca nişte mustăţi – şi ceva ce consideram a fi două perechi de ochi, în orbite uşor ieşite în afară.

Acestea constituiau trăsăturile evidente. În următoarea secundă, privirea mi-a fost atrasă de săculeţii din părţile laterale care nu făceau parte

din trup şi păreau fixaţi într-o anumită poziţie. Patru membre ţineau un obiect liniar, cu numere marcate pe lungime.

— Asta este o scală, spuse Bill, când am pus un deget pe ea. Dacă desenul e corect, şi n-am nici un motiv să cred că Luke Dervvent l-ar fi greşit. „Eteromorfii" aveau cam un metru înălţime.

— Sacii laterali sunt pentru unelte.

— Unelte, mâncare, echipament pentru comunicaţii – ar putea fi orice. Vezi acum de ce ţi-am spus că în ultimele două săptămâni am crezut că o să înnebunesc? Să am toate astea în faţă şi să nu ştiu ce să fac cu ele...

— Locul acela, pe care l-a menţionat el, Insula Macquarie...

— Destul de real. La aproape unsprezece kilometri sud-vest de aici. Dar îţi garantez că nimic de acolo nu este legat de asta. Insula e prea mică, a fost vizitată prea des. Orice similar Eteromorfilor ar fi fost relatat, iar şi iar. În plus, Derwent n-a spus că se duceau acolo. Indica alt loc, baza lor permanentă. Oriunde ar fi fost asta. (Ochii lui Bill scânteiau, iar buzele îi tremurau. Trăise cu toate acestea prea mult timp şi acum era pe muchie de cuţit.) Ce facem?

— Mergem la Casa Mare, ca să mâncăm ce ne-a pregătit Annie. Şi vom discuta pe drum. I-am luat braţul. Vino.

Aerul rece al dimineţii ne-a pătruns de îndată ce am păşit dincolo de uşă. Aşa cum sperasem, îl învioră şi-l linişti pe Bill.

— Poate că mai departe nu mai putem merge singuri, spuse el cu voce scăzută. Poate că ar trebui să facem public totul şi să anunţăm lumea ce am descoperit.

— Am putea s-o facem. Dar nu obţinem nimic.

— De ce?

— Pentru că, dacă te gândeşti mai bine, n-am găsit nimic. Bill, dacă n-ai fi fost tu cel care mi-a trimis scrisoarea şi pachetul cu documente, ştii ce aş fi spus?

— Mda. Altă aiureală,

— Sau altă fraudă. Mi-am dat seama că nu-i aşa, după ce am citit scrisorile acelea. Dacă Jim şi Annie Trevelyan ar fi găsit ceva în beci şi l-ar fi trimis la Christchurch, ar fi fost plauzibil. Îţi dai seama imediat că ei nu ştiu nimic despre Babbage, calculatoare, ori programare. Dar dacă vrei doi oameni care să fi pus la cale o farsă de proporţii, va trebui să umbli mult ca să găseşti pe cineva mai potrivit decât noi doi. Oamenii ar spune, aha, sunt unii care se ocupă de calculatoare şi de istoria ştiinţei, le lipseşte o doagă şi au plănuit o şarlatanie, pentru a prosti pe toată lumea.

— Dar nu suntem aşa!

— Cine ştie asta în afară de noi doi? Nu avem nimic să arătăm. Ce facem, ne ridicăm şi spunem, ah, da, a existat cu adevărat o Maşină Analitică, dar a fost luată pentru a fi arătată unor extratereştri? Şi, din păcate, nici nu ştim unde sunt ei.

Bill oftă.

— Chiar aşa. Ar fi mai bine dacă am spune că a fost furată de zâne.

Ajunsesem la Casa Mare. Când am intrat, Annie Trevelyan ne-a privit şi a spus:

— Vai, înseamnă că aveţi veşti proaste! Cum ne aşezasem la masă, începu să ne servească prăjituri calde şi cârnaţi. Ei bine, nu are importanţă ce este, nu uitaţi un lucru: amândoi sunteţi tineri şi sănătoşi. Orice ar fi, nu-i sfârşitul lumii.

Doar că aşa părea. Cred însă că amândoi ne-am dat seama că Annie Trevelyan era mai deşteaptă decât noi.

— Repet întrebarea, zise Bill după o clipă sau două. Ce facem acum?

— Servim micul dejun şi ne întoarcem la Căsuţă. Vom relua totul, împreună. Poate ne-a scăpat ceva.

— Da. Oricum, este o lună din viaţa mea.

Bill începuse deja să înfulece dintr-un morman de cârnaţi de vită şi ăsta era un semn bun. El şi eu eram ceea ce, în mod normal, Annie numea „mari mâncători”, iar alţii, mai puţini amabili, ne-ar fi spus mâncăi.

Ne-a dat să mâncăm până când am refuzat orice altă îmbucătură, apoi ne-a urat:

— Mergeţi şi să vă fie de bine. Totul va fi în ordine. Ştiu că aşa va fi.

Era bine că măcar o persoană din lumea întreagă avea încredere în noi. Sătui, ne-am târât înapoi pe deal. Mă simţeam bine şi eram optimist. Cred însă fiindcă materialele erau încă noi pentru mine. Bill trebuie să se fi zgâit la ele până îi ieşiseră ochii din cap.

Reveniţi la Căsuţă, ne-am apucat serios de lucru. Am parcurs din nou scrisorile şi jurnalul, pagină cu pagină, dată după dată, frază după frază. Nimic nou, deşi acum, după ce le revăzusem, puteam remarca din nou ambivalenţa frate-soră/soţ-soţie.

Au urmat desenele. Eteromorfii erau atât de stranii ca înfăţişare, încât deseori ne întrebam despre funcţiile organelor sau despre micile obiecte care, la o examinare mai amănunţită, păreau a fi prinse cu curele în jurul corpurilor lor sau ţinute în unele din numeroasele gheare, totuşi, la sfârşitul analizei noastre, nu văzusem nimic care să ne schimbe părerile, sau sporească cunoştinţele.

Mai rămăsese un singur lucru: registrul cu tabele de numere, scris de

Louisa Derwent. Bill l-a deschis la întâmplare şi am privit ţintă pagina, în tăcere.

— Este datată octombrie 1855, ca toate celelalte, am spus eu, data când au plecat ei.

— Corect. Şi Luke a scris: Louisa a terminat calculele necesare.

Bill se încruntase asupra listei de numere, acuzând-o că nu-şi dezvăluie secretele.

— La ce erau necesare?

M-am aplecat peste umărul lui. Tabelul conţinea douăzeci de înregistrări ciudate, fiecare reprezentând un număr de două sau trei cifre.

— Nimic deosebit. Totuşi, din cauza datei, este logic să presupunem că au legătură cu călătoria. La ce altceva ar fi lucrat Louisa în ultimele săptămâni?

— Nu pare deloc un ghid de navigaţie. Pot fi însă rezultate intermediare. Foi de calcul. Bill a revenit la prima pagină din registru şi la primul tabel. Astea pot fi distanţele până la locurile unde trebuiau să ajungă.

Puteau fi. În acelaşi timp, puteau fi timpi, greutăţi, unghiuri, sau o sută de alte lucruri. Chiar dacă erau distanţe, nu aveam nici o idee asupra unităţilor de măsură folosite. Puteau fi mile, mile marine, kilometri, sau orice altceva.

Se părea că ofeream o critică distructivă, dar Bill ştia mai bine. Fiecare trebuia să joace rolul avocatului diavolului, verificând celelalte etape parcurse, dacă vroiam să evităm gândirea confuză şi presupunerile nedorite.

— Voi accepta totul, spuse el calm. Am putea testa şi abandona o duzină de ipoteze înainte de a termina. Dar hai să începem să le emitem şi să vedem unde duc. Oricum, trebuie să luăm în considerare o ipoteză esenţială: aceste tabele au fost folosite în vreun fel de Luke şi Louisa Derwent, pentru a-i ajuta să ajungă la Eteromorfi. Să pornim de aici şi să nu pierdem din vedere singurul obiectiv pe care-l urmărim: vrem să găsim baza Eteromorfilor.

Nu era nevoie să-mi expună implicaţiile. Dacă puteam găsi baza, poate că Maşina Analitică era încă acolo. Iar eu nu aveam nevoie să-i prezint cealaltă posibilitate copleşitoare: eventualitatea ca familia Derwent să fi pierit în cursul călătoriei şi corpurile lor să zacă undeva, pe fundul oceanului.

Am început să lucrăm asupra tabelelor, propunând şi respingând interpretări. Munca era obositoare, cerea timp şi ducea spre o mulţime de fundături, totuşi nu vroiam să renunţăm. Din punctul nostru de vedere, progresam atâta timp cât puteam gândi şi verifica noile ipoteze de lucru.

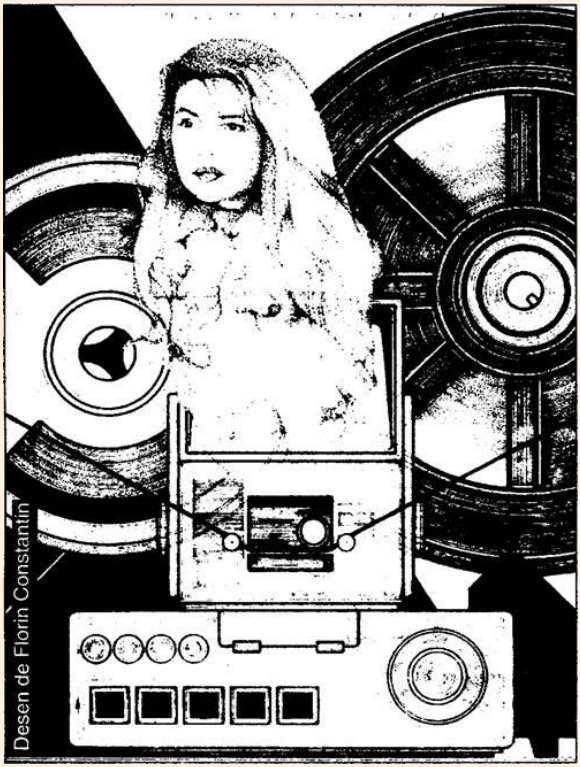

Adevăratul eşec apărea doar dacă epuizam ideile.

Ne-am oprit numai din două motive: somnul şi mesele la Casa Mare. Cred că urcarea şi coborârea dealului, ca şi orele petrecute cu Jim şi Annie Trevelyan ne-au menţinut relativ raţionali şi echilibraţi.

Au trecut cinci zile. Nu aveam nici o soluţie; informaţiile din registru erau insuficiente. În sfârşit, pe la amiaza celei de a şasea zile, s-a ivit o problemă.

O problemă de matematică. Reuşisem, cu ajutorul unei liste înspăimântător de lungi de presupuneri şi prin multă muncă, să reducem raţionamentele şi calculele noastre la o optimizare neliniară destul de complicată. Dacă avea un maxim global şi putea fi rezolvată pentru acel maxim, ar fi putut dezvălui, cel puţin în principiu, locul de pe Pământ cu probabilitatea maximă de a fi fost destinaţia familiei Derwent.

O mulţime de „dacă”. Mai rău era însă că nici Bill şi nici eu nu vedeam o abordare sistematică pentru găsirea soluţiei. Chiar şi cu cel mai rapid calculator, metoda aproximărilor succesive ar fi durat cât restul zilelor noastre. Sperasem că metodele moderne de calcul şi puterea mărită de procesare ar putea întrucâtva compensa toate celelalte informaţii pe care Louisa Derwent le avusese la dispoziţie şi care nouă ne lipseau. Şi aşa, nu ne apropiam prea mult de rezolvare.

Am acceptat acest lucru, în cele din urmă, stând în bucătărie şi privindu-ne fix unul pe celălalt.

— Unde-i cel mai apropiat telefon? am întrebat.

— La Dunedin, probabil. De ce?

— Am ajuns singuri cât de departe am putut. Acum avem nevoie de ajutorul unui expert.

— Îmi displace să fiu de acord cu tine, se ridică în picioare Bill, dar trebuie să fiu. Problema ne depăşeşte. Avem nevoie de cei mai bun analist numeric pe care-l putem găsi.

— E cel pe care am de gând să-l sun.

— Dar ce-i vei spune? Ce vom spune *oricui?*

— Fragmente. Cât mai puţin. Mă îmbrăcam cu pardesiul, luând cu mine şi rezultatele muncii noastre. Pentru moment, va trebui să aibă încredere în noi.

— Ar trebui să fie la fel de nebuni ca şi noi, spuse el.

Partea bună era că oamenii de care aveam nevoie tindeau să fie exact aşa. Bill mă urmă afară.

Nu ne-am oprit la Dunedin. Am făcut tot drumul până la Christchurch, unde Bill putea obţine o linie liberă la sistemul telefonic al universităţii.

Am găsit o cameră liniştită şi am sunat la departamentul de ştiinţă a calculatoarelor din Stanford. N-am nimerit direct, dar am reuşit să găsesc omul pe care îl vroiam, după câteva poticneli – mă surprindea că un burlac peripatetic şi sociabil ca el nu se afla, de obicei, pe alt continent.

— Unde eşti? spuse Gene, de îndată ce află cu cine vorbea.

Poate părea o introducere ciudată pentru o conversaţie cu cineva cu care n-ai mai vorbit de un an dar, în general, când unul dintre noi telefona celuilalt, însemna că era prin apropiere. Apoi, serveam o masă împreună, discutam despre viaţă, moarte şi matematică şi ne alinam durerile strânse pe drumurile vieţii.

— Sunt în Christchurch. Christchurch din Noua Zeelandă.

— Aha. La celălalt capăt al firului s-a lăsat o pauză abia perceptibilă, după care urmă: Sunt atent. Te simţi bine?

— Da. Am nevoie de un algoritm.

Am schimbat natura problemei şi după ce am terminat, el spuse:

— Se pare că-i vorba de o variantă de nedeterminare, ca în problema Vânzătorului Ambulant, unde ai informaţii incomplete despre puncte.

— Aşa ni s-a părut şi nouă. Ştim câteva distanţe şi faptul că unele locuri, ca şi destinaţia finală, trebuie să fie pe uscat. De asemenea, limitele acesteia impun alte restricţii căilor pe care le putem folosi. Necazul este că nu avem nici o idee despre cum se rezolvă totul.

— Asta chiar că-i ceva, spuse Gene – şi aşa gândea. Aproape că-l puteam auzi frecându-şi mâinile la perspectiva unei probleme complet noi. După felul cum o expui, este în mod sigur nepolinomială, doar dacă n-ai putea obţine mai multe informaţii. Nici eu nu ştiu cum se rezolvă, însă am câteva idei. Va trebui să-mi dai *toate* detaliile.

— Aşa intenţionam. Asta a fost doar ca să-ţi dau de gândit. Plec de aici cu avionul de la miezul nopţii şi aterizez la San Francisco pe la opt dimineaţa. Voi fi la tine pe la unsprezece şi jumătate. Am detaliile scrise.

— E chiar atât de urgent?

— Aşa se pare. Poate vom discuta în timpul cinei.

După ce am închis, l-am văzut pe Bill Rigley clătinând îngrijorat din cap.

— Eşti sigur că ştii ce faci? Va trebui să-i spui cât mai puţine.

— Mai puţine decât crezi. Gene ne va ajuta, îţi promit.

Abia acum mi-am dat seama ce făceam. Puneam laolaltă fărâmele intelectuale pe care le strânsesem într-un sfert de secol.

— Haide, zise el. Să mai parcurgem încă o dată totul. O vom scoate la capăt cumva.

Diviziunea finală a muncii a fost uşor de îndeplinit. Bill a trebuit să se întoarcă la Căsuţă şi să se asigure că nu ne-a scăpat nici o informaţie, cât de mică, ce ne-ar fi fost utilă. Eu trebuia să mă îndrept spre Statele Unite şi să încerc să rezolv problema noastră de calcul. Estimările preliminare ale lui Bill, de două mii de ore pe un Cray-YMP, nu erau încurajatoare.

Am ajuns la San Francisco cu o oră întârziere faţă de program. Am recuperat însă timpul pierdut pe drumul spre Palo Alto şi pe la prânz stăteam în camera de zi a casei lui Gene din Constantza.

Ca să fiu sincer, el nu aşteptase sosirea mea. Luase deja legătura cu o jumătate de duzină de indivizi risipiţi prin Statele Unite şi Canada, să afle dacă exista ceva nou şi incitant în cazul problemei la care lucram. I-am oferit o versiune restrânsă a poveştii cu Louisa Derwent şi Maşina Analitică dispărută, omiţând toate aluziile la extratereştri, şi apoi i-am arătat o copie a analizelor noastre şi a datelor primare, de la care pornisem. Pe când începuse să lucreze asupra lor, i-am împrumutat telefonul şi am abordat plictisit următoarea fază.

Gene avea să ne dea un algoritm, eram sigur şi avea să fie cel mai bun pe care ni-l putea oferi analiza numerică din zilele noastre. Dar chiar şi cu cel mai bun, eram convins că va trebui să facem faţă unei probleme de calcul formidabile.

N-am aşteptat să văd doar cât de formidabilă. Presupunând că eu şi Bill aveam dreptate, mai trebuiau şi alte certitudini. Urma să avem nevoie de o bază de date digitală, a întregii lumi, sau cel puţin a emisferei sudice, cu graniţele uscat/apă definite. În acest timp, apelurile mele telefonice îmi dăduseră un răspuns puţin satisfăcător. Agenţia de Cartare a Serviciului de Apărare ar fi putut deţine ceea ce-mi trebuia, dar aproape sigur că nu punea

datele la dispoziţia oricui. Prietenul meu (după garantarea anonimatului) mi-a promis să facă nişte cercetări şi să-mi furnizeze un set de date sau să-mi indice cele mai bune surse.

Mai aveam de dat un telefon, lui Marvin Minskv de la laboratoarele MIT Media Lab. Pe când formam numărul, m-am uitat la ceas: unu şi patruzeci şi cinci. Pe Coasta de Est se apropia sfârşitul programului zilei. Personal, mă simţeam cu mult trecut de sfârşitul programului.

Din nou am avut noroc. A venit la telefon părând uşor surprins. Ne cunoşteam unul pe celălalt, dar nu foarte bine – nu în felul în care-l ştiam pe Bill, sau Gene.

— Mai ai relaţii bune de lucru cu Corporaţia Maşinilor Gânditoare? am întrebat.

— Da.

Dacă un cuvânt declarativ putea fi o întrebare, acesta era.

— Şi Danny Hillis încă este şeful cercetătorilor, nu-i aşa?

— Da, este.

— Bine. Îţi aminteşti că ne-ai prezentat acum câţiva ani, în Pasadena?

— Cu *Voyager Neptune.* Îmi aduc aminte foarte bine.

Acum vocea lui părea şi mai confuză. Nu-i nimic. Eram mai obosit decât credeam şi mă luptam să opresc gândurile care mi se învălmăşeau în minte.

— Cred că voi avea nevoie de vreo două sute de ore, am spus, pe cea mai rapidă Maşină de Conectare de acolo.

— Nu vorbeşti cu persoana potrivită.

— S-ar putea să am nevoie de acces cu prioritate la nivel înalt, am continuat, ca şi când nu l-aş fi auzit. Ai câteva minute, ca să-ţi spun de ce-mi trebuie?

— Suni banii tăi. Acum glasul părea puţin sceptic, totuşi puteam spune că era intrigat.

— E nevoie să ne vedem personal. Poate mâine dimineaţă?

— Vineri? Aşteaptă o clipă.

— Oriunde vei dori, am spus, pe când la celălalt capăt al firului se auzea o conversaţie mormăită. Nu va dura mult. Ai spus că mâine este vineri?

Se părea că pierdusem pe undeva o zi. Nu avea importanţă. Până mâine după-amiază urma să termin totul şi să dorm în weekend.

Totul gonise, din ce în ce mai repede, spre o concluzie inevitabilă. Şi în acel moment, exact când Bill şi eu doream viteză maximă, evenimentele se desfăşurau tot mai încet, până la a se târî.

La o privire retrospectivă, încetinirea exista doar în mintea noastră. Conform oricărui standard normal, progresul fusese spectaculos de rapid.

De exemplu, Gene a alcătuit algoritmul în mai puţin de o săptămână. Încă vroia să-i mai facă o ultimă şlefuire, optimizându-l pentru prelucrare paralelă, dar nu avea rost să aşteptăm cu programarea. Între timp, Bill venise din Noua Zeelandă şi eram amândoi în Massachusetts. În zece zile am conceput un program funcţional iar baza cu date geografice era conectată.

Am utilizat pentru prima oară Maşina de Conectare chiar în aceeaşi seară. A fost un succes, dacă prin „succes" se înţelege că n-a explodat. Dar a eşuat în a produce vreun tip de maxim bine definit.

Aşa au început orele plictisitoare. Parametrii introduşi, pe care-i consideram incerţi, trebuiau testaţi până la epuizarea seriei, în orice variantă posibilă. Bineînţeles, am stabilit ca programul să efectueze varierea automată a parametrilor şi să treacă la cazul următor ori de cate ori forma soluţiei era nesatisfăcătoare. Şi tot de la sine înţeles, ne puteam hotărî cu greu să părăsim calculatorul. Vroiam să vedem rezultatele fiecărei execuţii, să fim acolo când – sau dacă – se ivea, în sfârşit, rezultatul dorit.

După patru zile întregi, nimic încurajator nu grăbea rezolvarea. Toate maximele calculate erau din păcate prea departe şi inacceptabil de slab definite. Bântuiam prin camera unde se afla maşina, dispărând doar pentru mese luate în grabă şi pentru câte un pui de somn. Era ca pe vremea tinereţii noastre, când se cunoştea doar depanarea manuală a programelor. În orele târzii ale nopţii simţeam o confluenţă ciudată a generaţiilor de calculatoare. Iată-ne lucrând ca şi cu mulţi ani în urmă, dar folosind cea mai avansată maşină din prezent, pentru o întrebare stranie asupra propriului ei strămoş.

Probabil că noi eram o teribilă bătaie de cap pentru operatori, pentru că interveneam asupra datelor introduse şi ne agitam în privinţa rezultatelor, totuşi nimeni nu spunea vreun cuvânt nepoliticos. Simţiseră probabil, din zvonuri vagi, sau din comportamentul nostru tot mai neliniştit, că aceste calcule implicau ceva foarte important pentru noi. Ne încurajau să mâncăm şi să ne odihnim; şi părea aproape inevitabil ca atunci când, în sfârşit, rezultatul pe care Bill şi eu îl aşteptam de atâta timp s-a ivit din furtuna electronică a activităţii Maşinii de Conectare, nici unul dintre noi să nu fie acolo, pentru a-l vedea.

Apelul a venit la opt şi jumătate dimineaţa. Plecasem cu o oră înainte şi serveam obosiţi un mic dejun la motelul Royal Sonesta, nu departe de instalaţie.

— Am ceva ce cred că trebuie să vedeţi, spuse cu o voce ezitantă ope-

ratorul de serviciu. (Ne urmărise respingând mai bine de o mie de rezultate şi şovăia acum să ne aţâţe speranţele.) Una dintre rulări indică un pisc ascuţit. Chiar îngust şi compact.

Deduseseră ce căutam noi.

— Venim acum, spuse Bill.

Micul dejun a fost lăsat mâncat pe jumătate – un eveniment rar pentru amândoi – iar în maşină nici unul dintre noi nu se putea gândi să spună ceva.

Rezultatele erau exact aşa cum zisese operatorul. Funcţia densitate de probabilitate, bi-dimensională, era un set de elipse concentrice, înconjurând un singur loc de pe Pământ. Puteam verifica şi coordonatele cu ajutorul bazei de date geografice, dar eram mult prea grăbiţi. Bill cărase după el un atlas Times, tot drumul de la Auckland şi-l lăsase în odaia calculatorului. Acum răsfoia prin el, căutând latitudinea şi longitudinea definite prin rezultatul programului.

— Dumnezeule! spuse el după câteva secunde. Este Georgia de Sud. După prima mea reacţie de surprindere – Georgia de Sud! Cum a putut familia Derwent să întreprindă o călătorie spre o destinaţie atât de absurdă, în sudul Statelor Unite? – am văzut unde arăta degetul lui Bill.

Insula Georgia de Sud. Abia auzisem despre ea, însă este un petec izolat de pământ, în sudul îndepărtat al Oceanului Atlantic.

Bill, desigur, ştia multe despre ea. Observasem mai demult faptul ciudat că oamenii care trăiesc la sud de ecuator par să cunoască mult mai multe despre geografia emisferei lor, decât ştim noi despre a noastră. Explicaţia lui Bill, că în sud este mai puţin uscat pe care să-l cunoşti, este adevărată, totuşi nu întrutotul convingătoare.

Oricum, nu avea importanţă, pentru că după patruzeci şi opt de ore ştiam şi eu aproape tot ce era de ştiut despre Georgia de Sud. Nu mare lucru. Potirul Graal, pe care Bill şi cu mine îl căutasem atât era o insulă pustie, de aproape o sută şaizeci de kilometri lungime şi trei kilometri lăţime. Cei mai înalţi munţi erau remarcabili, ridicându-se până la aproape trei mii de metri iar pantele lor spre mare reprezentau un haos înspăimântător de stânci şi gheţari. N-ar fi fost corect să afirmăm că în interior nu exista nimic interesant, pentru ca nimeni nu se obosise vreodată să exploreze.

Georgia de Sud se bucurase de un scurt moment de glorie la sfârşitul secolului trecut, când constituise o bază pentru vânătorii de balene din Antarctica, dar chiar şi atunci, doar zona coastelor fusese locuită. În 1916, Shackleton şi o mână de oameni reuşiseră o disperată traversare a munţilor de pe insulă, ca să obţină ajutor pentru ce mai rămăsese din expediţia

trans-antarctică naufragiată. Următoarea traversare prin interior a fost abia în 1955, realizată de o echipă britanică de cercetare.

Acesta este sfârşitul istoriei Georgiei de Sud. Vânătoarea de balene fusese singura industrie. O dată cu declinul ei, aşezările Husvik şi Grytviken şi-au pierdut importanţa şi au murit. Insula şi-a reluat rolul iniţial, de avanpost dincolo de civilizaţie.

Totuşi, nici unul dintre aceste amănunte nu constituia un motiv pentru ca Bill să exclame şocat „Dumnezeule!" când degetul i s-a oprit pe coordonatele Georgiei de Sud. Era uimit de localizare.

Insula este situată în Oceanul Atlantic, la 54° sud. Se află la nouă mii şase sute de kilometri distanţă de Noua Zeelandă, sau de avanpostul de iarnă al Eteromorfilor, din Insula Macquarie.

Şi această distanţă nu reprezenta ceva banal, cu vânturi temperate şi rute facile pentru comerţ.

— Priveşte ce alegere a trebuit să facă Derwent, spuse Bill. Poate că a mers spre vest, pe lângă sudul Africii şi Capul Bunei Speranţe. Ar fi fost un drum lung, de cincisprezece-şaisprezece mii de kilometri, mereu împotriva vânturilor prielnice. Sau, ar fi putut naviga spre est. Ruta asta ar fi fost mai scurtă, de vreo zece mii de kilometri şi având în mare parte ajutorul vânturilor. Dar ar fi trebuit să traverseze Pacificul de Sud şi apoi să o ia prin Trecătoarea Drake, între Capul Horn şi Peninsula Antarctică.

Cuvintele lui au însemnat mai mult pentru mine după ce am mai citit câte ceva. Astăzi, mările sudice din timpurile prohibiţiei nu mai produc fiori, dar cu o sută de ani în urmă ele reprezentau o legendă pentru toţi marinarii, o regiune cu furtuni grozave, valuri monstruoase şi vânturi sălbatice. Eram convins că ruta spre est fusese alegerea lui Luke Derwent. Era mai rapidă iar el era un om pentru care timpul curgea prea repede.

În timp ce eu citeam, Bill făcea planuri de călătorie.

Vom merge în Georgia de Sud? Sigur că da, deşi orice proces raţional din creierul meu îmi spunea, mai puternic ca niciodată, că nu vom găsi nimic. Luke şi Louisa Derwent nu ajunseseră nicicând pe insulă. Muriseră, ca mulţi alţii, în teribila încercare de traversare prin sudul Capului Horn.

Cu siguranţă, nu era nimic de găsit. Ştiam asta. Totuşi ne-am epuizat economiile, iar Bill a încheiat socotelile de călătorie. Vom zbura spre Buenos Aires, apoi până în Insulele Falkland. Urmau cei o mie trei sute de kilometri până în Georgia de Sud, cu vaporul, cărând micul avion de cercetare pentru două persoane a cărui asamblare finală trebuia făcută chiar pe insulă.

Deja cunoşteam pământul Georgiei de Sud, la fel de bine precum

cineva care-l cunoscuse dintotdeauna. Comandasem două imagini SPOT prin satelit ale insulei, fotografii clare, fără nori, cu o rezoluţie de zece metri. Eu le tot privisem, marcând anomaliile pe care vroiam să le cercetăm.

Bill a făcut la fel. Dar în acest punct, lucru destul de ciudat, agendele noastre personale difereau. Obiectivul lui era Maşina Analitică, ce-i stăpânise gândurile în ultimele luni. Înregistrase succesiunea completă de evenimente care îl conduseseră la descoperirile din Noua Zeelandă şi la acţiunile ulterioare. Descrisese localizarea şi natura tuturor materialelor din Căsuţă. Trimisese toate copiile, datate, semnate şi sigilate, la biblioteca propriei universităţi, la Muzeul Britanic, la Biblioteca Congresului şi la Colecţia Reed de cărţi rare şi manuscrise, din cadrul Bibliotecii Publice din Dunedin. Descoperirea Maşinii Analitice – sau a unor părţi din ea – undeva pe insula Georgia de Sud ar valida şi ar oferi argumente de necontestat întregii înregistrări scrise.

Iar eu? Eu vroiam să găsesc dovada existenţei Maşinii Analitice, a Louisei Derwent şi chiar a Eteromorfilor. Însă, pe lângă asta, gândurile mele se întorceau mereu la Luke Derwent, aflat în căutarea „marelui probabil".

El îi spusese Louisei că vor întreprinde acel drum pentru a aduce creştinismul celor iubitori de ger, dar eu ştiam mai bine. În adâncul inimii lui avea un alt motiv, mai egoist. Îi păsa mai puţin de convertirea Eteromorfilor decât de accesul la puterile lor curative. De ce altfel ar fi cărat cu el, în scop comercial, excepţionala construcţie a Louisei, „minunea acestei ere şi a oricărei alteia" – un calculator mecanic zăngănitor, pentru fiinţele care aveau maşini mici şi suficient de puternic spre a servi ca translatori portabili.

Îl înţelegeam perfect pe Luke Derwent, în aceste ultime zile, înainte de a naviga spre est. Iubirea vieţii lui murea şi el era disperat. Ar fi riscat oare, în speranţa de-a o salva, moartea în sălbaticul ocean sudic? S-ar fi sacrificat el însuşi, întregul echipaj şi propriul suflet nemuritor pentru şansa, una dintr-o mie, de a-i reface sănătatea? Şi-ar asuma cineva un astfel de risc?

La aceste întrebări pot răspunde. Oricine ar fi înfruntat riscul şi s-ar fi considerat binecuvântat de zei pentru posibilitatea oferită.

Vreau să găsesc Maşina Analitică în Georgia de Sud şi vreau să găsesc Eteromorfii. Dar mai mult decât orice, vreau să găsesc mărturia că Luke Derwent a avut succes în această ultimă, temerară aventură. Vreau ca el să fi depăşit piedicile. Vreau s-o găsesc pe Louisa Derwent, îngheţată dar în viaţă, în gheţarii permanenţi de pe insulă, aşteptându-şi învierea şi vinde-

carea.

Am o şansă să testez bunăvoinţa realităţii. Peste numai două zile, Bill şi eu vom zbura spre sud şi vom căuta dovada, „marele nostru probabil". Atunci voi şti.

Dar acum, în ultima clipă, când am pregătit totul, evenimentele au luat o întorsătură mai complicată. Şi nu sunt sigur dacă ceea ce se întâmplă ne va ajuta, sau ne va împiedica.

În Christchurch, Bill se îngrijorase despre ce voi spune oamenilor când voi căuta ajutor în State. Îi răspunsesem că o să povestesc doar strictul necesar şi m-am ţinut de cuvânt. Nimeni nu ştia mai mult decât o părticică din întreaga istorie iar principalele grupuri implicate erau separate de vastitatea continentului.

Aveam însă de-a face cu câţiva dintre cei mai inteligenţi oameni din lume. Şi în zilele noastre, distanţa fizică nu înseamnă nimic. Oamenii vorbesc prin intermediul reţelelor de calculatoare. Undeva, în măruntaiele încâlcite ale lui GEnie, sau pe cuprinsul invizibilei pânze a reţelei Ethernet, s-a stabilit o legătură esenţială. Şi atunci a început schimbul de opinii.

Bill a aflat totul aproape întâmplător, discutând despre zborul spre Buenos Aires cu proprietarul unei agenţii de turism. De atunci, problema ne-a urmărit sistematic.

Nu suntem singurii care se îndreaptă spre Georgia de Sud. Eu ştiu cel puţin alte trei grupuri şi pariez că sunt mult mai multe.

Se pare că jumătate din laboratorul de Inteligenţă Artificială MIT zboară spre insulă. O parte importantă a Departamentului de Ştiinţă a Calculatoarelor din Stanford, cu completări de la Lawrence Berkeley şi Lawrence Livermore. Şi din California de Sud, după cum era de aşteptat, vine un grup care activează la centrul din Los Angeles. Un număr de membri din personalul JPL lipseşte în mod misterios. Desigur că alţi oameni de ştiinţă şi scriitori din toată ţara nu răspund acasă la apelurile telefonice.

Ce fac toţi? Nu este greu de ghicit. Ne referim la persoane cu o nesfârşită curiozitate şi cu disponibilităţi de fonduri. Cunoscându-le stilul, nu m-ar fi mirat ca *Regina Maria* să fie pusă la punct la Long Beach, pentru a se îndrepta spre sud.

Exceptând faptul că ei, ca orice persoană grăbită, vor merge cu avionul. Nimeni nu vrea să piardă petrecerea. Aceştia sunt oamenii, amintiţi-vă, care nu au ezitat să zboare la Pasadena, pentru *Voyager*, care trebuia să fotografieze alte planete, sau în Hawai şi Mexic pentru a vedea o eclipsă totală de soare. Vi-i puteţi imagina pierzând şansa de a participa la desco-

perirea secolului, a tuturor secolelor? Nu numai s-o observe, dar chiar să devină parte a procesului de descoperire. Se vor întâlni în Georgia de Sud cu zecile – cu sutele, cu puternicele lor calculatoare laptop şi terminalele GPS, cu avioanele personale şi echipamentul modern de înregistrare.

Logica trebuie să le spună, aşa cum îmi spune şi mie, că nu vom găsi absolut nimic. Luke şi Louisa Derwent zac morţi de un secol, în adâncuri, sub apele îngheţate ale Trecătorii Drake. Alături de ei, dacă maşina a existat vreodată, ruginesc rămăşiţele Maşinii Analitice a Louisei. Eteromorfii, dacă au fost cândva pe insula Georgia de Sud, au plecat de mult.

Ştiam toate acestea. Şi Bill. Dar, câştigăm sau pierdem, mergem şi eu şi Bill. La fel şi ceilalţi.

Învingători sau învinşi, mai ştiu un lucru. După ce noi şi ceata noastră unită, hotărâtă, curioasă, ingenioasă, simpatică vom fi terminat, Georgia de Sud nu va mai fi niciodată aceeaşi.

Se dedică lui Garry Tee – profesor de
Ştiinţă a Calculatoarelor la Universitatea din
Auckland;
— matematician, specialist în calculatoare
şi istoric al ştiinţei;
– care a descoperit piese ale Maşinii
Diferenţiale a lui Babbage în Dunedin, Noua
Zeelandă;
— care a programat calculatorul
MCDEU în 1950 şi mi-a fost coleg şi
prieten încă din acele timpuri;
– care nu este Bill Ripley mai mult
decât sunt eu naratorul acestei poveşti..

Traducere de
Monica Dumitriu